

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Sirpa Reilio (toim.)

UUTTA LUOMASSA - SOSIAALI- JA TERVEYSALAN OPISKELIJAT YHTEISTYÖN JA PALVELUIDEN KEHITTÄJINÄ

Sirpa Reilio (toim.)

UUTTA LUOMASSA -
SOSIAALI- JA TERVEYSALAN
OPISKELIJAT YHTEISTYÖN JA
PALVELUIDEN KEHITTÄJINÄ

Copyright© tekijä ja Laurea-ammattikorkeakoulu 2017

Kannen kuva: Sirpa Reilio

ISSN-L 2242-5241
ISSN: 2242-5241 (painettu)
ISSN 2242-5225 (verkko)

ISBN: 978-951-799-457-6 (painettu)
ISBN: 978-951-799-458-3 (verkko)

Kopio Niini Oy, Helsinki 2017.

SISÄLLYSLUETTELO

1. Lukijalle SIRPA REILIO	6
2. Laurean opiskelijat Ison Omenan Palvelutorilla PIA KIVIHARJU, MAIJA RUMMUKAINEN & KATJA TIKKANEN	9
3. Yhdessä oppimassa ja kehittämässä palveluja Espoon uudessa sairaalassa JOHANNA LESKELÄ, KATI NYKÄNEN & TUIJA PARTIO	16
4. Sairaanhoidaja- ja terveydenhoitajaopiskelijat kouluilla terveyttä edistämässä SIRPA REILIO	22
5. Kohti varhaiskasvatuksen innovaatioita VIRPI LUND, ANNIKA KULTAVIRTA, THI KARI, KRISTA SIHVONEN & TIINA TARKIAINEN	30
6. Terveydenhoitajaopiskelijat oppimassa ammatillista ohjausta avoimessa päiväkodissa SIRPA REILIO	37
7. Boogiemoves – Erityistä tukea tarvitsevan oppilaan toimintakykyä tukeva pelikonsepti JUULI MIELONEN, MELINDA NÄSÄNEN, JOHANNA LESKELÄ & JOHANNA STEPANOFF	42
8. Eroselviytyjä-mobiilisovelluksen innovointia Neuvokeskuksen kanssa ANNA SOFIA NEVANLINNA, KARLA UUSITALO, MARJO RUUTI & IRENE KONTKANEN	48
9. Opinnäytetyöprosessina tehty opas nuorille raskaudenaikaisesta tupa- koinnista MONIKA LEHTINEN & MARIANNE NURMI	55
10. Sosionomiopiskelijoiden videoprojekti lisäsi tietoa työssäkäynnin ja omaishoivan yhdistämisestä KATJA TIKKANEN, ANNIINA KEMPPAINEN & JOHANNA LAINE	59
11. Laurea kehittämässä asiakkaiden terveyspalveluja yhteistyössä työelä- män kanssa TUIJA PARTIO	69

Sirpa Reilio

1. LUKIJALLE

Opiskelijat, opettajat sekä työelämän edustajat olemme kaikki yhdessä, uutta luodessamme, huomioineet useita yhteiskunnallisesti merkityksellisiä kehityssuuntia, jotka vaikuttavat tulevien sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten osaamisen vaatimuksiin.

SITRAn megatrendit raportti vuodelta 2016 kuvaa sitä, kuinka tällä hetkellä elämme mullistavaa teknologian kehitysvaihetta. Suunnitellaan tulevaisuudessa tarvittavia uusia ratkaisuja palvelujen, digitalisaation ja robotiikan avulla mm. SOTE alalle. Teknologian kokonaisvaltainen kehitys on hyvin moninaista, muuttaen sosiaali- ja terveysalan arkea esim. bioteknologian, farmakologian ja energiateknologian kehittyessä. Nyt ollaan siirtymävaiheessa, joka on varsin samanlainen kuin aikoinaan teollisuuden vallankumous. Ammattilaisten tulee muuttaa omia toimintatapojaan ja samalla oppia elämään kompleksisessa globaalissa maailmassa. Tämä luo myös hienoja uusia mahdollisuuksia. Muutoksen mukana avautuu tuleville ammattilaisille mielenkiintoisia, innovatiivisia osaamisen hyödyntämisen mahdollisuuksia. Uudenlaiset tukemisen ja tekemisen muodot yhdistettynä teknologiaan voivat tukea ihmisten ja yhteisöjen voimaantumista, merkityksellistä tekemistä ja hyvinvointia sekä ekologista, maapallon kantokyvyn rajoihin sopeutuvaa taloutta. (Sitra, Megatrendit 2016; Digitalisaatio linjaukset 2015). Käytännössä jo tällä hetkellä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla ovat lisääntyneet erilaiset digitaaliset sovellukset; testit, ohjeet, verkkopalvelimet, verkko-ohjaamisalustat, tietopankit ja vertais-tukiryhmät. Nämä helpottavat tulevaisuudessa yhä enemmän alalla toimimista, jos on vain rohkeutta niitä käyttää. Laureassa digitalisaation antamia mahdollisuuksia harjoitellaan hyödyntämään opiskelujen eri vaiheissa.

THL:n julkaisussa Pekka Puska kuvaa tulevaisuuden yhtenä haasteena olevan väestön muuttumisen yhä monimuotoisemmaksi ja hyvinvointivaikutuksiltaan vaikeammiksi arvioida. Väestö ikääntyy ja terveyserot ovat suuret eri väestöryhmien välillä. (Puska P. 2012) Tähän haasteeseen Suomessa etsitään vastauksia myös

hallitustasolla. Hallitusohjelma 2015 on tärkeä strateginen ohjepaperi pohdittaessa sosiaali- ja terveysalan lähitulevaisuutta. Painotukset varhaiseen tukeen, ennaltaehkäisevään työotteeseen ja vaikuttaviin palveluketjuihin ovat siinä vahvasti esillä. Hallitusohjelma pyrkii ohjaamaan toimintaa yli hallinnonrajojen. Erilaisia uusia kumppanuuksia niin valtion, kuntien, järjestöjen, yksityisen sektorin, seurakuntien sekä työelämän toimijoiden kesken tulisi vahvistaa. Tärkeää on edistää kansanterveyttä, kansalaisten liikkumista, terveellisiä elämäntapoja ja ravintotottumuksia sekä vastuunottoa omasta elämästä. (Hallitusohjelma 2015, Ratkaisujen Suomi 2015) Hallitusohjelman haasteisiin ja erityisesti terveellisen elämäntavan edistämistä, kuvataan monissa tämän julkaisun kirjoituksissa esim. päiväkodeissa, kouluilla ja uudenlaisten terveyspalveluiden yhteydessä.

Laurean koulutuksessa ennakoidaan tuleva Sote-uudistus = sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistus, joka tällä hetkellä etenee kohti toteutumisvaihettaan. Julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistä vastuu siirtyy kunnilta/kuntayhtymiltä merkittävästi suuremmille itsehallintoalueille, maakunnille. Tämä on suurin terveys ja hyvinvointialan muutos sitten kansanterveyslain (1972) voimaantumisen. Tämä edellyttää tulevilta ammattilaisilta päätöksentekoprosessien seuraamista ja taitoa elää ja tehdä töitä muutoksissa.

Palveluiden kehittäminen on tällä hetkellä yksi tärkeä osaamisen painotus koulutuksessa. Asiakasnäkökulmat on huomioitava kaikessa kehittämisessä. Palvelumuotoilun avulla voidaan ratkaista monenlaisia palvelun tuottavan organisaation ja sen kohderyhmän vuorovaikutukseen liittyviä haasteita. Palvelumuotoilussa pyritään ymmärtämään asiakkaan maailmaa, tunnistamaan piileviä trendejä ja tarpeita, sekä jalkauttamaan tämä tieto ketterästi toimintaan (Mitä on palvelumuotoilu). Tämän julkaisun artikkeleissa kuvataan muutamia innovatiivisia uusia palveluratkaisuja, joita opiskelijat ovat kehittäneet yhdessä opettajiensa kanssa.

Laurean toimintamallina on LbD = Learning by Developing. Tämä toimintamalli yhdistää ammattikorkeakoulujen päätehtävät yhdeksi kokonaisuudeksi; aluekehitystehtävän, tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotyön sekä opetustyön. Opetustyön suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin perustana on moduuliovetussuunnitelma, jossa jokaisessa moduulissa on ainakin yksi LbD toteutus. Osaaminen nähdään kokonaisvaltaisena ammattitaidon kehittymisenä ja siksi työelämälähtöinen hanke on yksi tärkeä oppimisympäristö. Laurea Otaniemen sosiaali- ja terveysalan pääasiallinen oppimisympäristö kohdentuu Espoon alueelle.

Laurea ottaa tulevaisuuden haasteet vastaan. Kaikki suuret Suomessa olevat muutosprosessit kaipaavat kehittämiseen suuntautuvia, joustavia, uudistusintoisia hoitajia, sosionomeja ja fysioterapeutteja. Tähän julkaisuun on koostettu kirjoituksia opiskelijoiden ja opettajien LbD osallistumisista. Näitä kaikkia on tehty tiiviisti yhdessä työelämän kanssa. Tulevat työntekijät ovat jo koulutuksen aikana kehittäjiä ja uudistajia.

LÄHTEET

Digitalisaatio terveyden ja hyvinvoinnin tukena. Viitattu 22.03.2017.
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75526/JUL2016-5-hallinnonalan-ditalisaation-linjaukset-2025.pdf?sequence=1>

Mitä on palvelumuotoilu. Viitattu 22.03.2017
http://sdt.fi/mita_palvelumuotoilu.html

Sitra Megatrendit. Viitattu 22.03.2017
<http://www.sitra.fi/tulevaisuus/megatrendit>

Sosiaali- ja terveysalan digitalisaatio. Viitattu 22.03.2017.
http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131301/URN_ISBN_978-952-302-739-8.pdf?sequence=1

Raij K. 2011. toim. Kehittämispohjaista oppimista. Viitattu 22.03.2017.
<https://www4.sonera.fi/OmatSivut/mainContent.do?action=SUBSCRIPTI-ON&msisdn=358404857244>

Ratkaisujen Suomi 2015. Viitattu 22.03.2017.
http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1427398/Hallitusohjelma_27052015.pdf/75d94d8d-15c9-405a-8a9b-eca4987b635e

THL Ennakointiraportti; Terveyden ja hyvinvointialan tulevaisuuksia 2012. Viitattu 22.03.2017.in
https://www.thl.fi/documents/10531/110691/THL_ennakointiraportti_esite.pdf

Pia Kiviharju, Maija Rummukainen & Katja Tikkanen

2. LAUREAN OPISKELIJAT ISON OMENAN PALVELUTORILLA

Ison Omenan kauppakeskuksen laajennusosaan avattiin elokuussa 2016 täysin uudenlainen julkisten palvelujen palvelukonsepti Ison Omenan palvelutori. Palvelutorin tavoitteena on tuoda julkiset palvelut lähemmäksi asiakkaita ja helpottaa heidän palveluiden käyttöönsä arjessa. Palvelutorilla on kirjasto monipuolisine palveluineen, yESBOx nuorisopalvelut, neuvola, Omalääkärisi.fi-terveysasema, mielenterveys- ja päihdepalvelut, Kela, Yhteispalvelupiste, HUS:n laboratorio- ja kuvantamistoiminnot ja kulttuurin ja taiteen kohtaamispaikka Kohtaamo. Nämä kaikki löytyvät jalkapallokentän kokoisesta 6000 neliömetrin tilasta, saman katon alta kauppakeskuksen uuden osan kolmannesta kerroksesta. Palvelutori tarjoaa mutkatonta palvelua helposti yhden käynnin yhteydessä.

Ison Omenan palvelutori toteuttaa käytännössä Espoon tarinan, jossa korostetaan asukkaiden aktiivista osallistumista palveluiden kehittämiseen, asukas- ja asiakaslähtöistä toimintaa. (Espoon kaupunki 2017). Palvelutorin kymmenessä yksikössä työskentelee 140 eri alojen ammattilaista. Kun asiat voidaan hoitaa samalla käynnillä eri palvelupisteissä säästyy asiakkaalta aikaa ja vaivaa. (Vihula 2016, 2,5). Lisäksi vähän tuntemattomammakin palvelut tulevat tutuiksi yhteisessä ympäristössä. ”Tämä uudenlainen konsepti edustaa muutosta monella eri tasolla. Palvelutorin toimintakulttuurissa uskotaan siiloajattelun sijaan horisontaaliseen ajatteluun ja siihen, että yhdessä palveluja voidaan tuottaa paremmin” palvelutoripäällikkö Juha-Pekka Strömberg kertoo (Laurea-ammattikorkeakoulu 2015). Palvelutorin tilat on suunniteltu moderneiksi, joustaviksi ja palvelutilanteisiin sopiviksi. Asiakkaiden yksityisyys huomioidaan silloin kun palvelutilanne sitä vaatii, mutta muutoin tilat ovat yhteisiä. Lisäksi aukioloajat ovat tavallista pidemmät ja joitakin palveluita saa myös lauantaisin. Tavoitteena on korostaa tiivistä perhetyötä alueella. Pidemmät ja lauantai aukioloajat mahdollistavat esimerkiksi neuvola-asiakkaiden kohdalla isien mukanaolon neuvolakäynneillä.

Palvelutorilla voidaan todeta käyvän positiivinen kuhina. Ensimmäisen puolen vuoden jälkeen kävijöitä on yli 700.000 ja päivittäin kävijämäärä on noin 5000. Kävijöiden määrä tulee varmasti huomattavasti kasvamaan kun Länsimetro käynnistyy, jolloin Matinkylästä tulee merkittävä joukkoliikenteen keskus. Palvelutorin palvelut ovat helposti asiakkaiden saavutettavissa koska sinne on metroasemalta, bussiterminaalista ja parkkihalleista hyvä hissiyhteys.

Mutta mikään konsepti ei toimi ilman hyviä yhteistyökumppaneita. Yhteistyöllä aikaansaadaan uusia, mielenkiintoisia elämyksiä asiakkaille.

Hyvinvointi palvelutorin keskiössä

Palvelutorin tavoitteena on tukea espoolaisten hyvinvointia, palvelujen saata- vuutta ja omaehtoista toimintaa tarjoamalla useita asiointi- ja kuntalaispalve- luja saman katon alla yhdellä käynnillä (Sutinen 2014, Vuorivirta 2, 2016). Tilat on suunniteltu niin, että ne ovat muunneltavissa työn, tarpeen, tunnelman ja henki- lömäärän mukaan. Lähes kuka tahansa voi varata yhteisiä tiloja omiin tarpeisiinsa Palvelutorilta. ”Palvelutorin mottona on olla ajassa ja ihmisten tarpeiden mukaan elävä ympäristö”, toteaa Strömberg (Strömberg 2017).

Palvelutori toteuttaa siis Espoon tarinaa parhaimmillaan. Espoo haluaa olla vas- tuullinen edelläkävijä, joka uskaltaa kyseenalaistaa ja tehdä asioita uudella tavalla yhdessä asukkaiden ja kumppaneiden kanssa (Espoon kaupunki 2017). Uuden tekemiseen kuuluvat rohkeat kokeilut, epäonnistumisen kestäminen ja kokemuk- sista oppiminen. Ja näin Palvelutorilla toimitaan. Palvelutori tarjoaa yhteistyössä eri toimijoille mahdollisuuksia uusien konseptien kokeiluun palveluympäris- tössä. Toimijoiden aktiivinen osallistuminen palvelujen kehittämiseen ja yhteistyö mahdollistavat tulokselliset ja espoolaisten tarpeita vastaavat palvelut. ”Toisaalta tämä edustaa myös palvelukulttuurin muutosta, kun asiakkaat pääsevät yhä enem- män mukaan vaikuttamaan palvelujen laatuun ja niiden kehittämiseen”, toteaa Strömberg (Vuorivirta 1, 2016).

Laurea halusi tarttua tähän haasteeseen heti Palvelutorin tarinan alkumetreillä. Toukokuussa alkaneelle kesäkurssille osallistuneet eri alojen opiskelijat suunnitte- livat palvelumuotoilun oppeja hyväksikäyttäen eri kohderyhmille kuten senioreille, lapsiperheille ja työikäisille aktiviteetteja, tekivät asiakasohjausta ja keräsivät asia- kaspalautetta kävijöiltä avajaisviikkojen aikana. Myös Kulttuurin ja taiteen kohtaa- mispaikka Kohtaamon kehittämisessä on hyödynnetty laurealaista palvelumuotoi- lun osaamista. Laurealaiset palvelumuotoilun ammattilaiset suunnittelivat uusia tehokkaampia tapoja osallistaa kuntalaiset antamaan palautetta ja toiveita visuaa- lisesti espoolaisia kulttuuripalveluita kohtaan.

Opiskelijat ulos luokkahuoneista aitoihin asiakastilanteisiin

Laureassa opiskelijan oppiminen tapahtuu työelämän kanssa toteutettavissa aidoissa kehittämishankkeissa. Laurean opiskelijoille Palvelutori tarjoaa kehittä- mispohjaisen oppimisen (LbD) toimintamallin mukaisesti aidon kokemuksen yhteistoiminnasta asiakkaiden ja ammattilaisten kanssa. LbD-mallissa oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa, jonka tavoitteena on uuden osaamisen tuottami- nen yhteistyönä suunnitteluvaiheesta tulosten arviointiin. (ks. Raj ja Niinistö- Sivuranta 2011.) Palvelutori mahdollisti opiskelijoille uudenlaisena oppimisympä- ristönä laajemman ja syvällisemmän tietämyksen rakentumisen. Samalla opiskelijat pääsivät ensimmäisten joukossa arvioimaan ja kehittämään Palvelutorin toimintaa sekä vaikuttamaan positiivisen asiakaskokemuksen syntymiseen.

Palvelutoriympäristö innoitti Laurean usean eri koulutusalan lehtoreita vie- mään opiskelijoita uudenlaiseen hyvinvoinnin asiakasympäristöön havainnoi- maan, ohjaamaan, kehittämään ja toteuttamaan monenlaista toimintaa yhdessä Palvelutorin asiakkaiden ja henkilöstön kanssa. Opiskelijoiden yhteistyökump- paneina toimivat Palvelutorilla mm. kirjasto, neuvola, Omalääkärisi.fi ja yESBOx nuorisopalvelut. Monialaiset opiskelijatiimit sosiaali- ja terveysalalta suunnittelivat erilaisia terveyden edistämiseen, kunnon ylläpitämiseen ja mielen hyvinvointiin liittyviä hyvinvointitempauksia, havainnoivat uudessa ympäristössä tarjottavia palveluita, kuvasivat ne, ohjasivat asiakkaita ja miettivät kehittämisohdotuksia. Esimerkiksi nuorille järjestettiin ehkäisyneuvontapäivä, senioreille esiteltiin hyvin- vointitekniikat tuotteita, ohjattiin tabletin käyttöä ja järjestettiin juttutuokioita.

Liiketalouden opiskelijat toimivat marraskuussa haamuasiakkaina Palvelutorilla ja perehtyivät Palvelutorin yksiköiden asiakaskeskeisyyteen mystery shopping -mene- telmää hyödyntämällä Palvelutorin Kelan, kirjaston, neuvolan, yhteispalvelupis- teen ja nuorison ohjauspisteen yESBOxin palvelupisteissä. Tehtävänä oli kiinnittää huomiota palvelutilanteiden laatuun, asiakaspalvelun ammattitaitoon ja itse pal- veluympäristön eri tekijöihin. Tuloksina opiskelijat totesivat, että Palvelutorin eri palvelupisteiden asiakaspalvelu oli ammattitaitoista ja sujuvaa ja palveluympäristö tuki asiakaspalvelun laadun täyttymistä. Toki kehittämiskohteitakin kirjattiin run- saasti. (Kiviharju ja Rummukainen 2017.)

Kaksi eri fysioterapiaopiskelijatiimiä järjesti henkilöstölle ergonomiaan ja taukolii- kuntaan liittyviä ohjaustuokioita, niskahartia hierontaa sekä erilaisia kehon hyvin- vointimittauksia. Opiskelijoiden ohjaustuokioiden keräsivät henkilökunnalta kiittävää palautetta. Oppimisprosessin näkökulmasta harjoittelussa korostuivat fysio- terapiassa merkitykselliset vuorovaikutustaidot asiakkaan ja fysioterapeutin sekä moniammatillisen työyhteisön välillä. Palvelutorin tilat mahdollistavat monenlais- ten toiminnallisten interventioiden suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin erilais- ten asiakasryhmien kanssa. (Heikkilä ja Räisänen 2017.)

Tehdyt toimenpiteet ovat yhteisöllisessä prosessissa asiakkaiden ja palvelutorihenkilöstön kanssa kehittäneet opiskelijoiden hyvinvointiosaamista ja ennen kaikkea tuottaneet hyvää oloa espoolaisille ja Palvelutorin henkilöstölle. Palvelutorilla on 10 palveluyksikköä, joissa työskentelee 140 henkilöä. Laurean Espoon kampuksilla on seitsemän eri koulutusala, joissa on yhteensä lähes 3500 opiskelijaa ja noin 200 lehtoria. Laajan verkoston takia opiskelijayhteistyön toteutuminen Palvelutorilla on vaatinut syvällistä yhteistyö- ja viestintäkonseptin suunnittelua, testausta, arviointia ja kehittämistä. Konseptoitua mallia on testattu nyt ensimmäisen puolen vuoden aikana ja kehittämistoimenpiteitä on jo löydetty ja niitä kokeillaan vuoden 2017 aikana.

Kokeilut, epäonnistumiset ja onnistumiset kehittävät toimintaa

Sosiaalialan opintojaksoa ohjanneiden lehtoreiden Kaijus Varjosen, Anu Nordlund-Nuutilan ja Annika Kultavirran mielestä Palvelutori kokonaisuutena tarjosi hyvän oppimisympäristön opiskelijoille. Palvelutori edustaa uudenlaista palvelukokonaisuutta ja tarjoaa opiskelijoille hyvän tavan saada konkreettinen käsitys muuttuvasta sosiaali- ja terveysalan kentästä ja erilaisten vaihtoehtojen mahdollisuuksista. Yhteistyön Palvelutorin ja Laurean välillä ohjaajat kokivat sujuvaksi. Palvelutorilta saatiin konkreettisia tehtäviä, joiden toteuttamisessa opiskelijoista oli aitoa hyötyä Palvelutorin toiminnalle.

Syksyn aikana Palvelutorilla toimi yli 200 Laurean opiskelijaa tekemässä opintojaksoprojekteja, opinnäytetöitä tai harjoitteluja. Myös opiskelijat kokivat yhteistyön Palvelutorin kanssa sujuvaksi. Opiskelijat kertoivat Palvelutorilla työskentelyn hyödyttäneen opintoja ja he kokivat työskentelyn Palvelutorilla pääsääntöisesti mielekkääksi.

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan fyysisen ympäristön, psyykkisten tekijöiden ja sosiaalisten suhteiden kokonaisuutta, jossa oppiminen tapahtuu (ks. Manninen ja Pesonen 1997). Palvelutori edusti fyysisenä ympäristönä modernia ja valoisan avaraa tilaa oppia aktiivisesti. Psyykkisinä tekijöinä korostuivat erilaisten tietojen ja taitojen karttuminen reaaliaikaisissa tilanteissa erilaisten asiakkaiden ja ammattilaisten kanssa. Lisäksi keskeistä on rohkaiseva ja myönteinen ilmapiiri, joka tukee oppimista. Tässä myös Palvelutorin projektipäällikön opiskelijälähtöisellä työotteella oli ilmapiirin rakentajana merkittävä rooli.

Mystery shopping –tutkimusta Palvelutorilla tehneiden opiskelijoiden mielestä Ison Omenan palvelutori sopii hyvin oppimisympäristöksi monipuolisuutensa vuoksi. Opiskelijatiimi piti aitoa työelämälle kohdistuvaa toimeksiantoa hyvänä tapana oppia. Heidän mielestään oppiminen paranee, kun saa tehdä itse. Opiskelijat kertoivat, että aito kumppani lisää motivaatiota saada aikaan laadukkaita tuloksia ja on hienoa, että omasta koulutyöstä on aidosti hyötyä toimeksiantajalle. Opiskelijat

kokivat tehneensä myös tärkeitä havaintoja Palvelutorin palveluympäristöjen toimivuudesta ja niiden kehittämisen mahdollisuuksista.

Niina Lindholm, restonomi-opiskelija, opinnäytetyön tekijä Palvelutorilla

”Olin mukana kesäkurssilla, jossa pääsimme aloittamaan Laurean ja Palvelutorin välistä yhteistyötä. Kurssilla suunnitelimme ja toteutimme Palvelutorin avajaisviikkojen ohjelmaa sekä markkinointia hyväksikäyttäen palvelumuotoilun keinoja. Tuloksena syntyi useita mahtavia ideoita, joita suunniteltaessa ja toteutettaessa pääsimme heittäytymään ja kokeilemaan taitojamme. Lisäksi toteutimme asiakaskyselyn, jossa kuulumme asiakkaiden ensitunnelmia ja ajatuksia Palvelutorista. Kyselyyn vastasi yhteensä 240 kävijää. Tuloksista voidaan todeta, että Palvelutori koettiin mieluiseksi ja positiiviseksi. Asiakkaat kiittelivät erityisesti Palvelutorin tilasuunnittelua ja eri palveluiden yhdistämistä saman katon alle. Kehittävä palaute keskittyi lähinnä opasteisiin ja niiden puuttumiseen. Yhteistyöni Palvelutorilla jatkuu edelleen asiakaskokemukseen liittyvän opinnäytetyöni merkeissä.”

Palvelutoripäällikkö Juha-Pekka Strömberg ja projektipäällikkö Veera Vihula, Palvelutori

”Ison Omenan palvelutoria kehitetään avoimeksi innovaatioalustaksi, joka avautuu aidosti Living Lab-ympäristöksi yrityksille ja yhteisöille. Oppilaitosyhteistyö on iso osa tätä työtä. Yhteistyö Laurean kanssa lähti vauhdikkaasti liikkeelle heti elokuussa Palvelutorin avatessa ovensa. Laurealla oli paljon intoa osallistua Palvelutorin ainutlaatuisen palvelukesittymän kehittämiseen ja uudessa ympäristössä jouduttiin miettimään miten yhteistyö saadaan sujuvaksi. Syksyn aikana kehitettiin yhdessä malli tuleville kurssi- ja tapahtumatoteutuksille.

Palvelutori hakee oppilaitosyhteistyöllä win-win tilannetta, jossa sekä opiskelijat, että Palvelutori hyötyvät. Tästä hyvä esimerkki oli liiketalousopiskelijoiden mystery shopping -kurssi, jossa opiskelijoiden huomiot aidosti kartuttivat palveluyksiköiden tietoa asiakaskokemuksesta. Erityisesti mieleen jäi myös heti avajaisviikoilla mukana olleiden opiskelijoiden hieno palveluasenne ja hyväntuuliset tapahtumat asiakkaillamme. Teemme jatkossakin ilolla yhteistyötä, jossa oppimistarve kohtaa asiakas- tai kehittämistarpeen.”

Yhdessä enemmän jatkossakin

Laurean brändilupaus, Yhdessä Enemmän, velvoittaa ja mahdollistaa Laureaa jatkossakin kehittämään yhteistyötä palvelutorilaisten ja Palvelutorin asiakkaiden ja eri toimijoiden kanssa. Palvelutorilla tehtävä toiminta tukee hyvin Laurean kesäkuussa 2015 julkaistua strategiaa, jossa yhtenä teemana on vastuullinen korkeakoulu. Tämä tarkoittaa, että Laurean kaikki opiskelijat osallistuvat opinnoissaan yhteiskuntaa ja hyvinvointia tukevaan vapaaehtoistoimintaan. Laurea yhteisössä kunnioitetaan kaikkia ihmisiä ja halutaan edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tavalla, joka lisää myös oppimismotivaatiota. (Laurea- ammattikorkeakoulu, 2015.)

Vuonna 2017 yhteistyö jatkuu Palvelutorin ja Laurean kesken uusien opintojaksoprojektien, opinnäytetöiden ja harjoitteluiden muodossa. Esimerkiksi liiketalouden opiskelijat testaavat uutta digitaalista, vuorovaikutteista asiakaskanavaa, fysioterapiaharjoittelijat suunnittelevat ja toteuttavat henkilöstölle suunnattua työhyvinvointia edistävää toimintaa ja järjestävät myös asiakasohjausta, sosionomiopiskelijat ohjaavat senioreita kauppakeskuskävelyissä sekä hoitotyön- ja fysioterapiaopiskelijat järjestävät aktiviteetteja lapsiperheille neuvolan kanssa. Lisäksi yhteistyö- ja viestintäkonseptia kehitetään saatujen kokemusten myötä entistä toimivammaksi.

Opiskelijat ovat nostaneet lähitulevaisuuden kehittämisideoiksi muun muassa klinikka-tyyppiset ohjaukset asiakkaille toimintakyvyn ylläpitämisestä ja liikunnasta, erilaiset seminaarit ajankohtaisista teemoista, sähköiset ja/tai printtiesitteet terveyden edistämisestä sekä yhteiskehittämisen hengessä toteutettavat digitaalisiin palveluihin liittyvät työpajat Palvelutorin tiloissa. Toimivaan ja avoimeen tiedonkulttuuriin on kiinnitettävä erityistä huomiota kaikkien osapuolten kesken.

Parhaimmillaan yhteistyö Palvelutoriympäristössä on voimaannuttavaa niin opiskelijoille, henkilöstölle kuin asiakkaillekin. Palvelutori on ainutlaatuinen innovaatioalusta, joka mahdollistaa uudenlaiset kokeilut eri toimijoiden kesken. Se tarjoaa mielekkäitä oppimiskokemuksia opiskelijoille, elämyksiä espoolaisille ja uutta toimintakulttuuria asiantuntijoille. Yhteisesti ja ilolla toimien jatkossakin Palvelutorilla.

LÄHTEET

Espoon kaupunki 2017. Espoo.fi. Viitattu 16.1.2017. http://www.espoo.fi/fi-FI/Espoon_kaupunki/Paatoksenteko/Espootarina

Heikkilä, L. & Räisänen, J. 2016. Henkilökohtainen tiedoksianto 23.12.2016. Laurea-ammattikorkeakoulu

2015. Laurea strategia 2020

Manninen, J. & Pesonen, S. (1997). uudet oppimisympäristöt. Aikuiskasvatus 4/97

Raij, K. & Niinistö-Sivuranta, S. (toim.) Ahonen, O., Immonen-Orpana, P., Pääskyvuori, M., Rantanen, T., & Lassila, E. 2011. Kehittämispohjaista oppimista. LbD-opas. Vantaa: Laurea-ammattikorkeakoulu. Viitattu 10.10.2015. http://www.oamk.fi/docs/tapahtumat/lbd_opas.pdf

Strömberg, J-P. Palvelutoriseminaari Laurea-ammattikorkeakoulussa 1.2.2017.

Sutinen, Päivi. Kalvomateriaali 10.4.2014 Vihula, V. 2016. Tervetuloa Ison Omenan palvelutorille. Power-Pointesitys. Palvelutorin esittely 7.9.2016.

Vuorivirta, I. 1, Laurealaiset mukana uudella palvelutorilla Espoossa. Laurea tiedote 12.8.2016. Viitattu 15.1.2017. <https://www.laurea.fi/tiedotteet/Sivut/Laurealaiset-mukana-palvelutorilla.aspx>

Vuorivirta, I. 2. 2016. Palvelutori piti opiskelijat kiireisinä koko kesän. Laurea tiedote 31.8.2016. Viitattu 15.1.2017. <https://www.laurea.fi/tiedotteet/Sivut/Palvelutori-piti-opiskelijat-kiireisina.aspx>

Vuorivirta, I. 3. Kuntalaiset ja kulttuuriyhdistykset kohtaavat Espoon palvelutorilla. Laurea tiedote 13.9.2016/13.9.2016. Viitattu 15.1.2017. <https://www.laurea.fi/tiedotteet/Sivut/Kuntalaiset-ja-kulttuuriyhdistykset-kohtaavat-Espoon-palvelutorilla.aspx>

Kiviharju, P. & Rummukainen, M. Opiskelijat tekivät Mystery shopping -tutkimusta Isossa Omenassa. Laurea tiedote 23.1.2017 <https://www.laurea.fi/tiedotteet/Sivut/Opiskelijat-tekivat-Mystery-shopping-tutkimusta-Isossa-Omenassa.aspx>

Sairaalan suunnittelua sekä uuden sairaalan kehittämistä ja palvelujen tuottamista määrittelevät kahdeksan keskeistä periaatetta:

- Asiakaskeskeisyys
- Kuntouttava ja esteetön ympäristö
- Toimivat työolosuhteet henkilöstölle
- Uudet teknologiset ratkaisut
- Sujuvat työprosessit ja logistiikka
- Monikäyttöisyys ja muunneltavuus
- Laadun ja kustannusten hallinta
- Ympäristöystävällisyys

(Espoon sairaala – toiminnallinen suunnitelma 2015.)

Oppilaitosyhteistyö

Espoon kaupungin sosiaali- ja terveystoimi käynnisti uuden sairaalan toimintaan liittyen oppilaitosyhteistyön Laurean, Metropolian ja Omnian kanssa keväällä 2015. Tavoitteena oli luoda uudenlainen toimintamalli oppilaitosyhteistyöhön sekä tuottaa opiskelijoille uudenlaisia oppimiskokemuksia Espoon sairaalassa. Tarkoituksena oli palvelujen tuottaminen osana sairaalan toimintaa yhteistyössä opiskelijoiden kanssa. Erilaisten pilottikokeilujen tavoitteena oli saada onnistuneet kokemukset siirrettyä Espoon uuteen sairaalaan. Alun yksittäisten, eri oppilaitosten kokeilujen jälkeen syksyllä 2016 päästiin uudenlaiseen ajatteluun ja toimintamalliin ryhmätoimintojen tuottamisesta monialaisesti yhdessä opiskelijoiden ja henkilökunnan kanssa. Tulevaisuudessa tavoitteena on jatkuva vuoden ympäri tapahtuva ryhmätoiminta yhteistyössä oppilaitosten kanssa.

Yksilö- ja ryhmätoiminnan pilotti

Espoon sairaalan yhtenä tavoitteena on lisätä arvoa tuottavaa aikaa asiakkaalle lisäämällä ryhmäkuntoutusta sekä aktiivista toimintaa sairaalassaoloaikana. Tämän lisäksi ryhmämuotoiseen kuntoutukseen keskittäminen mahdollistaa resurssien tehokkaan hyödyntämisen, joka on yksi Espoon sairaalan keskeisistä tavoitteista. Espoon sairaalan oppilaitosyhteistyö -hankkeesta nousi tarve kuntoutuksen toimintamallille, jota on mahdollista toteuttaa sosiaali- ja terveydenhuoltoalan oppilaitosten ja organisaation yhteistyönä. Uuden sairaalan yhtenä tavoitteena on keskittää resursseja ryhmäkuntoutukseen yksilökuntoutuksen sijaan. (Espoon uusi sairaala 2014.) Ryhmäkuntoutus sopii muun muassa pitkäaikaissairauksien hoitoon sekä elämäntapamuutokseen ja on järkevä tapa hyödyntää olemassa olevia resursseja (Eloranta & Virkki 2011, 77). Ryhmässä toimiminen mahdollistaa kokemusten jakamisen ja vertailun. Kuntoutumisen prosessissa vertaistuen saaminen ja antaminen ovat tärkeitä tekijöitä ja ammatillisesti ohjattu tavoitteellinen vertaistukitoiminta varmistaa kuntoutuksen hyödyllisiä vaikutuksia (Salminen, Hämäläinen, Karhula, Kanelisto & Ruutiainen 2014, 21).

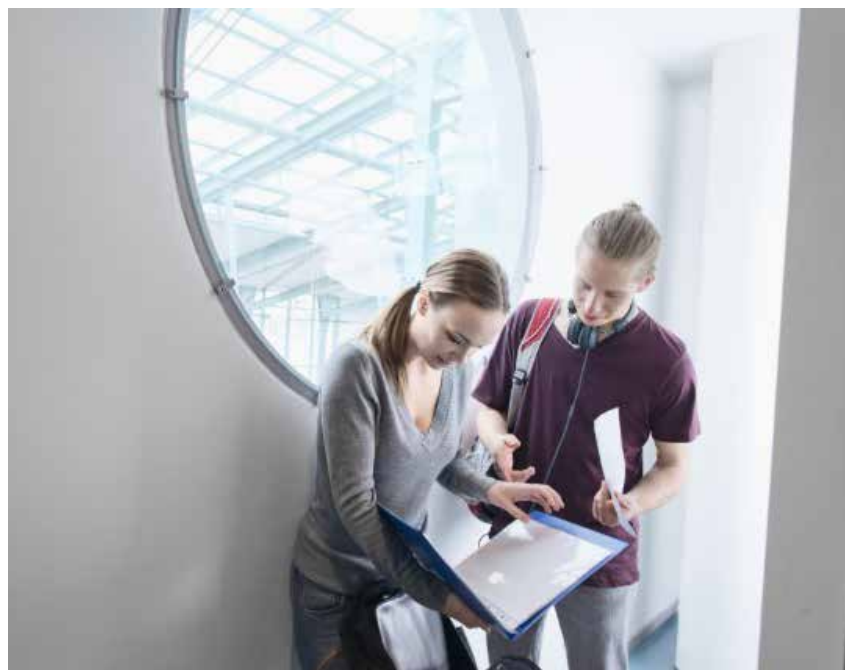
Johanna Leskelä, Kati Nykänen & Tuija Partio

3. YHDESSÄ OPPIMASSA JA KEHITTÄMÄSSÄ PALVELUJA ESPOON UUDESSA SAIRAALASSA

Taustaa

Espoon uusi sairaala rakennettiin vuosien 2013–2016 aikana kaupungin perusterveydenhuollon käyttöön Jorvin sairaalan välittömään läheisyyteen. Syksyn 2016 aikana sairaalan tilat saatiin käyttökuntoon ja potilaat voidaan vastaanottaa osastoille alkuvuodesta 2017. Sairaalaan on rakennettu viisi osastoa, joissa on yhden hengen huoneet. Tarkoituksena on tukea potilaan kuntoutusprosessia ja turvata yksityisyys. Espoon ja Jorvin sairaaloiden läheisyys mahdollistaa potilaiden saumattoman hoidon ja kuntoutuksen erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhoidon yhteistyönä. Espoon uudessa sairaalassa on vuodeosastojen lisäksi päivä- ja kotisairaala, geriatrinen poliklinikka, saattohoitoyksikkö, suun terveydenhuollon yksikkö sekä Espoon apuvälinekeskus. (Espoon sairaala 2016.)

Espoon uudessa sairaalassa toiminnan tavoitteena on siirtää kuntoutusta ja hoitoa sairaalasta potilaan kotiin ja omaan elinympäristöön siinä vaiheessa, kun se on turvallista ja potilaan toimintakyvyn puolesta mahdollista. Sairaalan tehtävä on onnistunut, kun potilas on toipunut ja pärjää tyytyväisenä omassa arjessaan. Missiona on, että: ”Espoon sairaala mahdollistaa ikääntyneiden espoolaisten kotona asumisen mahdollisimman pitkään. Sairaala on vastuussa ikääntyneiden hoidon ja kuntoutuksen sairaalapalveluiden tuottamisesta osastoilla, avopalveluina sekä kotihoiton tukena espoolaisten tarpeisiin”. (Espoon sairaala – toiminnallinen suunnitelma 2015.)

Ryhmätoiminta aloitettiin Laurean, Metropolian ja Omnian sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden toimesta syksyllä 2015 Puolarmetsän sairaalan eri osastoilla. Vaikka yhteinen tahtotila oli pyrkiä monialaiseen ryhmätoimintaan, ryhmät käynnistyivät eri alojen itsenäisinä toteutuksina. Fysioterapian opiskelijat toteuttivat neurologisella kuntoutusosastolla tavoitteellista toimintakykyä haastavaa yksilö- ryhmäterapiaa akuutti- tai subakuuttivaiheen kuntoutujille kerran viikossa kahdeksan viikon ajan. Ryhmätoiminta oli suunnattu kahdelle toimintakyvyltään eritasoiselle neurologiselle potilasryhmälle. Näin tuotettava toiminta voitiin suunnitella ja toteuttaa yksilöllisemmin potilaiden voimavarat sekä terveydentila huomioiden. Potilas hyötyi itselle sopivista harjoitteista sekä saamastaan ryhmän vertaistuesta. Fyysisen aktiivisuuden lisäksi opiskelijat käyttivät luovasti erilaisia teemoja toiminnan tukena. Muistelot, ongelmanratkaisutehtävät ja musiikki elävöittivät ja haastoivat potilaiden toimintakyvyn eri osa-alueita monipuolisesti.

Ryhmämuotoisen kuntoutuksen lisäksi fysioterapeuttiopiskelijat toteuttivat pareittain yksilöllistä fysioterapeuttista ohjausta ja neuvontaa neurologisen osaston potilaille. Opiskelijoiden toimintaa ohjasi osaston kolme fysioterapeuttia sekä ohjaava opettaja. Kokonaisuudessaan toiminta osastolla oli osa opiskelijoiden opintojaksoa ja toimintaa koordinoi opintojakson opettaja. Potilaat ryhmään valikoituivat neurologisen kuntoutusosaston fysioterapeuttien toimesta. Tavoitteet ja kriteerit ryhmään osallistumiseen laativat yhteistyössä osaston fysioterapeutit ja ohjaava opettaja. Ryhmäkuntoutuksen oppilaitosyhteistyötoimintaa toteutettiin ensimmäisen kerran syksyllä 2015 ja se sai jatkoa jo keväällä 2016.

Monialaisen ryhmätoiminnan pilotti

Syksyn 2015 toiminnoista saadun palautteen perusteella päätettiin yhdessä, että tuotettava toiminta toteutetaan ryhmätoimintana. Yksilöterapia sitoo liikaa henkilökunnan työaikaa ja opiskelijoille potilaiden tietoihin tutustuminen sekä kirjaaminen koettiin myös haasteelliseksi. Syksyllä 2016 Espoon sairaalan, Laurean, Metropolian ja Omnian yhteistyöpalaverissa edettiin ryhmätoiminnan toteutuksessa monialaisuuteen ja siirrettiin ryhmätoiminnan ohjausvastuuta työssäoppimisen harjoittelun ohjaajille Espoon sairaalaan. Ryhmien ohjaaminen tuli osaksi opiskelijan työssäoppimisen työtehtäviä ja oman osaamisen kehittämistä työelämäharjoittelujen aikana. Jo toiminnan suunnitteluvaiheessa sairaanhoitaja-, lähihoitaja- ja fysioterapeuttiopiskelijat istuivat yhteisen pöydän ääreen suunnittelemaan sairaalan eri osastojen potilaille ryhmätoiminnan tavoitteita ja teemoja. Ohjausvastuut jaettiin Puolarmetsän ja Jorvin sairaalan eri osastoille menevien opiskelijoiden kesken.

Moniammatillisuus ja monialaisuus tuo yhteistyöhön useita eri tiedon ja osaamisen näkökulmia, joita toimivan kokonaisuuden rakentaminen edellyttää. Moniammatillisen yhteistyö on työn tekemistä kohti yhteistä päämäärää, eri toimijoiden osaaminen ja voimavarat yhdistämällä. Yhteistyön onnistuminen vaatii kuitenkin sen, että jokaisella ryhmän yksilöllä on halu toimia yhdessä ja olla osana yhteisen kiinnostuksen jakavaa joukkoa (Jyrkiäinen 2007). Sosiaali- ja terveysalalla monialainen yhteistyö on asiakaslähtöistä työskentelyä, jossa pyritään huomioimaan asiakkaan elämän kokonaisuus ja hänen hoitopolkunsaa. Vuorovaikutusprosessissa pyritään rakentamaan tapauskohtainen yhteinen tavoite sekä yhteinen käsitys potilaiden tilanteesta, tarvittavista toimenpiteistä tai mahdollisen ongelman ratkaisusta. (Isoherranen, Nurminen & Rekola 2008, 33–34.) Tässä yhteistyössä monialaisen ryhmätoiminnan suunnittelun lähtökohtana oli potilaiden arvioitu toimintakyky ja sitä tukevan tavoitteellisen sisällön tuottaminen eri alojen asiantuntijuutta hyödyntäen.

Oppilaitosyhteistyön onnistumiset ja haasteet

Koko oppilaitosyhteistyön aikana on kerätty systemaattisesti palautetta sekä potilailta, opiskelijoilta että fysioterapeuteilta. Palautteen perusteella voidaan todeta, että potilaat saivat välitöntä lisäarvoa tuottavaa aikaa arkeensa ja toiminta tuki potilaiden kuntoutumisprosessia. Ryhmätoiminta ja yhdessä tekeminen tarjosivat potilaille vertaistukea ja vaihtelua sairaalan arkeen. Uudenlainen toiminta antoi potilaille monipuolisia elämyksiä, iloa ja virkistystä ja he toivoivat vastaavaa osallistavaa toimintaa lisää. Toimintaa kehitettiin pilotoinnin aikana erityisesti potilailta saatujen palautteiden ja toiveiden mukaisesti.

Opiskelijapalautteen mukaan opiskelijat kokivat potilastoiminnan autenttisessa sairaalaympäristössä merkittävänä oppimistilanteena. Lisäksi opiskelijat pitivät ryhmätoiminnan tuottamisessa tärkeänä moniammatillisuutta ja toinen toisiltaan oppimista (vrt. Kallioinen 2008, 121). Haasteeksi koettiin erilaiset näkemyserot

ryhmien suunnittelu- ja ohjausvastuista eri alojen opiskelijoiden kesken. Oman osaamisen kehittymistä pohdittiin oppimispäiväkirjoissa. Opiskelijat kokivat opettajalta ja henkilökunnalta saamansa tuen tärkeäksi ryhmien suunnittelussa ja toteutuksessa. Myös toimintaan perehdyttämisessä oppilaitosten henkilökunnalla ja sairaalan henkilökunnalla oli keskeinen rooli.

Opettajien näkökulmasta toiminta toi opiskelijoille lisää valmiutta toimintakyvyltään erilaisten potilaiden kanssa muuttuvissa tilanteissa ja varmuutta ryhmien ohjaamisessa. Uudenlaiset ja monipuoliset oppimiskokemukset auttoivat opiskelijoita oppimistavoitteiden saavuttamisessa ja ammattiin kasvamisessa. Eri ammattiryhmien ja eri alojen opiskelijoiden osaamisen jakaminen sekä toisiltaan oppiminen ovat hyödyntäneet kaikkia projektissa toimineita.

Yhteistyön tulevaisuus ja sen kehittäminen

Sairaalan toiminnan käynnistyttyä yhteistyö oppilaitosten kanssa jatkuu säännöllisenä monialaisena toimintana oppilaitosten opintojaksoilla, opiskelijoiden työelämäharjoittelussa sekä opinnäyte- ja projektitöiden merkeissä. Tulevaisuudessa Espoon sairaala on oppilaitosten yhteinen oppimisympäristö, jossa opiskelijat ovat osana tuottamassa ja kehittämässä potilaille laadukkaita hoito- ja kuntoutuspalveluja. Kolmen oppilaitoksen yhteistyön muodostuminen sujuvaksi yhteistoiminnaksi haastaa kaikki toimijat kehittämään omaa työtään ja toimintaansa yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi ja uudenlaisen yhteisen toimintamallin luomiseksi. Tulevaisuudessa onkin tärkeää osallistaa opiskelijat monialaisesti innovoimaan ja kehittämään palveluja yhdessä työelämän kanssa. Tärkeä taito on oppia jo opiskelun aikana kehittämään työtään ja tuottamaan asiakaslähtöisiä palveluja.

LÄHTEET

Eloranta, T. & Virkki, S. 2011. Ohjaus hoitotyössä. Helsinki: Tammi.

Espoon sairaala – toiminnallinen suunnitelma 2015. Luettu 30.1.2017. <http://espoo04.hosting.documenta.fi/kokous/2015327932-7-1.PDF>

Espoon sairaala. 2016. Luettu 30.11.2016. http://www.espoo.fi/fi-FI/Asuminen_ ja_ ymparisto/Rakentaminen/Kaupunki_ suunnittelee_ rakentaa_ ja_ yllapittaa/ Ajankohtaisia_ toimitilahankkeita/ Espoon_ sairaala.

Espoon uusi sairaala. 2016. (Päivitetty 30.6.2016) Luettu 30.1.2017. <http://www.espoo.fi/espoonsairaala>

Isoherranen, K., Rekola, L. & Nurminen, R. 2008. Enemmän yhdessä – moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Jyrkiäinen, A. 2007. Verkosto opettajien tukena. Tampere University Press. Luettu 30.1.2017. <http://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-7149-0>

Kallioinen, O. 2008. Oppiminen Learning by Developing toimintamallissa. Laurean julkaisusarja A:61. Helsinki: Edita Prima Oy.

Salminen, A.-L., Hämäläinen, P., Karhula, M., Kanelisto, K. & Ruutiainen, J. 2014. MS kuntoutujien ryhmämuotoinen moniammatillinen avokuntoutus. Kuntoutusmallin kehittäminen ja arviointi. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia. Tampere: Juvenes Print.

Sirpa Reilio

4. SAIRAAHOITAJA- JA TERVEYDENHOITAJAOPISKELIJAT KOULUILLA TERVEYTTÄ EDISTÄMÄSSÄ

Laureassa sairaanhoitajakoulutuksen alkuvaiheessa on terveyden edistämisen opintoja opintojaksolla ”Terveyden edistäminen ja kansansairauksien hoitotyö” 10.0 op. Otaniemessä 2016 pidettiin LbD (= Learning by Developing) toteutuksena neljälle eri Espoon koululle terveyttä edistäviä tilanteita ja oppitunteja. Tämä kirjoitus kuvaa ohjustilanteista saatuja kokemuksia Laurean opiskelijoiden kirjallisten palautteiden pohjalta. Tavoitteina terveysohjaamisen harjoittelulla oli saada kokemusta ryhmän ohjaamisesta ja oppia käyttämään toiminnallisia menetelmiä ohjaamisen apuna.

Opintojakson yleisissä tavoitteissa on varhaisen puuttumisen ohjausmenetelmät kansansairauksien ennaltaehkäisyssä (Laurean opetussuunnitelma SHG215SN). Koululaiset ovat hyvä kohderyhmä eri kansansairauksien ennaltaehkäisevään työhön, koska heille omat terveystottumukset ovat juuri muotoutumassa. Toiseksi koululaiset ovat saavutettavissa, isoina ryhminä.

Hoitotyön osaaminen on pitkälle erimuotoista yksilö- ja ryhmäohjaamista, käytännön hoitotyön taitojen ohessa. Harjaantuminen ohjaamiseen on oleellinen osa hyvää ammattitaitoa. Hoitotyössä ja terveyden edistämisen opetuksessa painotetaan sitä, että ohjauksessa käytettävä tieto tulee olla tutkittua tietoa ja luotettavista lähteistä hankittua. Terveyden edistämisen asioihin liittyvää tietoa tuetaan maailmalla todella paljon ja sitä on nykyisin saatavilla internetin välityksellä. Tärkeää on osata poimia oikeaa tietoa, luotettavilta sivustoilta ja osata lukea/tulkita

tutkimuksia ja artikkeleita. Tämän ohjauskokemuksen yksi oppimisen tarkoitus on ohjata luotettavan tiedonhankintaan. Tätä oli harjoiteltu jo kertaalleen opintojakson teoriaosuudessa.

Ohjaustoiminta kohdentui ala- ja yläkouluille. Koulujen oppiaineen on terveys-tieto, johon ohjausharjoittelumme nivoutui. Terveystiedon opetuksen tehtävänä on oppilaiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Terveysteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla. Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1 - 6 osana ympäristöoppia. Vuosiluokilla 7 - 9 opetuksessa syvennetään ja laajennetaan alempien vuosiluokkien aikana käsiteltyjä teemoja ikäkauden mukaisesti. Pääaiheina terveystiedossa opetus suunnitelman käsitellään seuraavia aihealueita:

Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys: Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta.

Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy: Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä.

Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri: Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa, kuluttaminen. Terveystiedon opetussuunnitelmassa painotetaan erilaisia työtapoja hyödyntävää tutkivaa oppimista, arjen terveysilmiöiden käsittelemistä ja ajankohtaisuuden huomiointia, näin luodaan perustaa oppimiselle, osaamisen soveltamiselle sekä kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle. (Opetushallitus, opetussuunnitelmat)

Laurean opiskelijat suunnitellessaan ohjaustaan huomioivat terveystiedon tavoitteet. Lisäksi on huomioitava etteivät pelkät tavoitteet ja tieto aina riitä. Turku R. (2012) kirjoittaa, että muutos terveysosaamisessa edellyttää tiedon soveltamiskyvyn käyttöä. Tulee antaa tavalliseen arkeen sopivaa, soveltavaa osaamista ja ymmärrystä. Taitavat ohjaajat osaavat mukailla ohjausta ohjattavien lähtötilanteiden mukaisesti. Aloittelevat ohjaajat keskittyvät ohjauksessaan enemmän vielä informaation antamiseen. Turku R. (2012) tarkentaa, että jatkossa tulisi yhä enemmän pyrkiä tiedonjakajana olemisesta siirtymään oppimisen mahdollistamiseen. Tässä on haastetta opiskelijoille tulevaisuuteen.

Toiminnallisissa opetusmenetelmissä oppiminen rakentuu aktiivisessa prosessissa ihmisten ja hänen ympäristönsä välisessä vuorovaikutuksessa. Sosioemotionaaliset taidot tulevat mukaan opetukseen tiukemmin. Tasapainoisen tunne-elämän ja sosiaalisen kanssakäymisen kannalta tärkeitä osaamisalueita, kuten tietoisuus itsestä ja toisista, myönteiset asenteet ja arvot, vastuullinen päätöksenteko sekä sosiaaliset vuorovaikutustaidot tulevat mukaan oppimiseen. (Raukola R. 2012, 11 - 12)

Kouluille suunnitellut toteutukset pyritään valmistelevaan ikäryhmälle sopiviksi ja mahdollisimman toiminnallisiksi, jotta tieto muuttuisi mielenkiintoiseksi ja sillä olisi sovellusarvoa.

Ohjauksen päämääränä tulee olla koululaisten motivoituminen ja voimaantuminen. Molemmissa auttaa hyvän ilmapiirin luominen ja asiakkaiden arvostaminen. (Turku R. 2007, 21 - 23) Ohjaamisen yksi kulmakivistä on dialogisuus. Dialogisuus on viestintää, jossa tapahtuu tiedon siirtoa molempiin suuntiin. Peruseriaatteita dialogisuuden toteutamisessa on aina kunnioittava asenne ja erilaisia tietoon ja toimintaan liittyvää kriittistä tarkastelua. (Onnismaa 2004, 32-33) Dialogisuuden merkitystä on koulutuksessa otettu esille eri opintojaksoilla. Laurean opiskelijat ovat nuoria ja mahdollisesti idoleja murrosikäisille koululaisille, joten toivotaan heidän pääsevän vuorovaikutussuhteissa lähellä ja osaavan motivoida kohderyhmäläisiä.

Kouluterveystutkimukset antavat Suomessa hyvän pohjan terveyden edistämiseksi. Ne tehdään joka toinen vuosi, koko ikäluokalle. Näin saadaan tietoa terveys- ja elintapatilanteesta sekä viitteitä terveystapojen muutoksista. Koulujen terveystiedon opetukseen saadaan kouluterveystutkimuksista tärkeitä teemoja. Viime vuosien tutkimusten mukaan koululaisten koettu terveys ei ole kohentunut. Väsymys on lisääntynyt samoin niskahartiasaudun oireilu. Terveystottumuksissa on haasteiksi nousut, että nukutaan liian vähän (alle 8 h/yö), hampaiden harjauskerrat ovat vähentyneet, liikuntamäärät ovat vähentyneet ja netissä vietetty aika on lisääntynyt. Toisaalta alkoholin käyttö ja tupakointi ovat vähentyneet. (THL Kouluterveystutkimus 2015)

Kouluterveystutkimuksen tuloksien pohjalta on valittu tärkeitä teemoja ohjauksen aihealueiksi. Lisäksi aiheiden valintaan vaikuttivat myös terveystiedon opettajat, jotka tiesivät millaiset asiat olivat vielä käsittelemättä terveystiedossa.

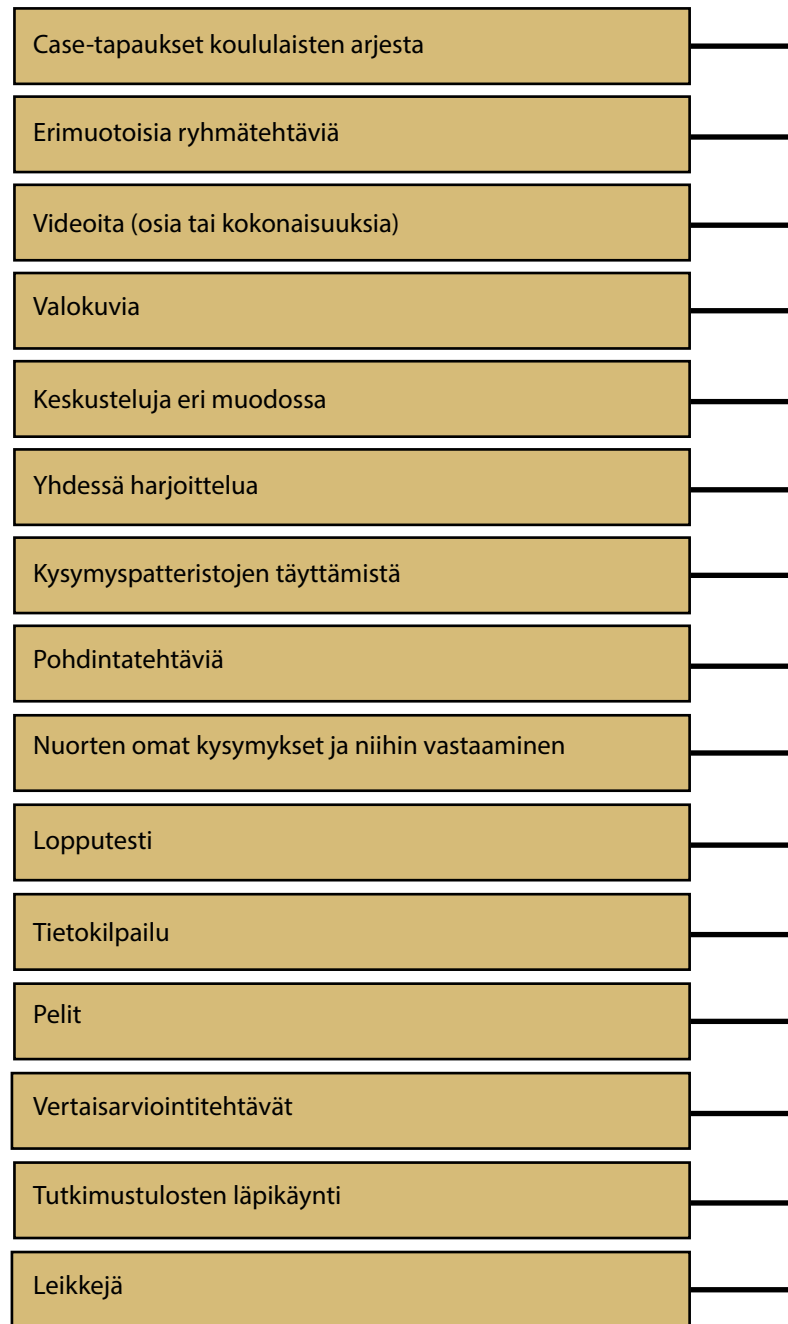
Tutkimustulosten pohjalta ja terveystiedon opetus suunnitelman pohjalta päädyttiin seuraaviin aiheisiin, joita kouluilla yläkoululla käsiteltiin ohjauksissa; nettikiusaaminen, mielen hyvinvoinnin merkitys, nuuska ja sähkö tupakka terveysriskeinä, aamupalan tärkeys ja energijuomien sisältö sekä uni ja jaksaminen koululaisen arjessa. Alakoulun viidensien luokkien ohjaus koostui murrosiän muutoksista ja haasteista.

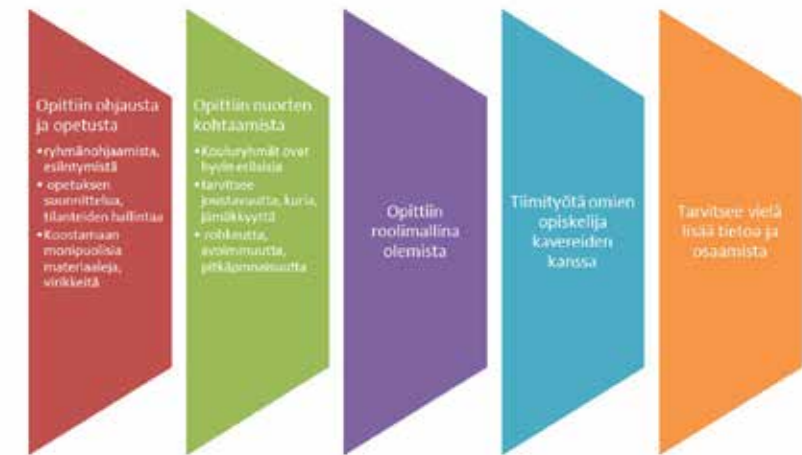
Seuraavat havainnot ovat koostettu opiskelijaryhmien ohjauspäivänsä jälkeen täyttämistä palautekaavakkeista. Opiskelijaryhmiä oli kaikkiaan 18 ja jokaisessa opiskelijaryhmässä oli 4 opiskelijaa. He yhdessä täyttivät kaavakkeen, jossa oli avoimia kysymyksiä päivän aikana olleesta ohjauksesta. Seuraavassa avataan sitä, mitä opiskelijat vastasivat kahteen avoimeen kysymykseen: Millaisia opetusmenetelmiä käytitte? Millaisia asioita opitte tulevaa työtänne varten ohjaajina?

Kuvioon 1 on poimittu kirjauksia siitä, millaisia toiminnallisia menetelmiä he käyttivät yläkoulun terveystiedon tunneilla. Luennointia oli vain jonkin verran, koska se oli pääsääntöisesti opiskelijoilta ”kielletty”, koska haluttiin nimenomaan harjaantua toiminnallisissa ohjaus-/opetusmenetelmissä.

Toiminnallisia menetelmiä opiskelijat käyttivät todella hyvin, monipuolisesti ja luovasti, jopa ennakkoluulottomasti. Alakouluilla käytössä oli samanlaiset toiminnalliset opetusmenetelmät ja lisäksi siellä painottui keskustelu.

Kuvio 1. Laurean opiskelijoiden käyttämät toiminnalliset menetelmät koulujen terveystapahtumissa (N= 18 ryhmää)

Kuvio 2. Laurean opiskelijoiden kuvaukset siitä, mitä he oppivat ohjausta pitäessään kouluilla (N= 18 ryhmää)

Ohjaamisen oppiminen oli monipuolista ja kokonaisvaltaista (Kuvio 2). Suunnitelmallisuuden merkitys ohjaus osaamisessa korostui melkein kaikkien vastanneiden ryhmien kirjoituksissa. Kohtaamisen ja roolimallina olemisen merkitystä ja havainnointia oli osa ryhmistä kuvannut hyvin. Tärkeää oli, että Laurean opiskelijat havaitsivat sen, että ohjaamisen kokemuksia tarvitaan lisää ja samoin tietoa.

Osa opiskelijoista oli ohjaamassa alakouluilla. Siellä opiskelijat oppivat sen, kuinka oppilaat ovat siellä vielä pieniä ja arkoja. Pienille koululaisille oli tärkeää rentouttaminen ja tarinoiden kerronta. Alakoululla pitää olla aina varasuunnitelmia. Opetettavat asiat tulee nähdä ja käsitellä lapsen näkökulmasta.

Pohdintaa

Päivät toteutuivat hienosti ja ilmapiiri oli kaikilla kouluilla innostunutta. Aihealueet olivat näille kouluille heidän tarpeidensa, toiveiden mukaiset ja myös kouluterveys-tutkimusten tulosten pohjalta tärkeitä. Laurean opiskelijat oppivat hyödyntämään monipuolisesti erilaisia toiminnallisia menetelmiä. Tämä oli hyvä asia, sillä näin koululaisten oppiminen on kokonaisvaltaisempaa ja lisääntyy oppilaiden sosioemotionaaliset taidot. Laurean opiskelijat oppivat hyödyntämään erilaisia opetus/ohjausmenetelmiä ja jatkossa toivotaan olevan siirtovaikutuksia erilaisten ryhmien vetämiseen muissakin ympäristöissä.

Paljon tarvitaan lisää harjoittelua, jotta Laurean oppilaiden kokemus opetuksesta ja ohjaamisesta tulee vielä paremmaksi. Jatkossa tulee paremmin etukäteen koordinoida ja saada enemmän tietoa ohjattavista ryhmistä. Toisaalta tässä kokeilussa joudumme hajaantumaan monille kouluille ja tarkan tiedon saaminen etukäteen oli

varsin vaikeaa. Ryhmäkoot ovat nykyisin pääsääntöisesti suuria ja aikataulut ovat varsin tiukkoja. Osalla koululaisia esiintyi murrosiän levottomuutta. Opiskelijoiden pitäisi osata olla jämäkkiä ja ymmärtää se tosiasia, ettei kaikkia koululaisia opettavat asiat vaan kiinnosta. Koulun säännöistäkin olisi hyvä tietää jo etukäteen. Eräs opiskelija kirjoitti paperin loppuun, että havaitsi, ettei ainakaan halua opettajaksi yläkouluun.

Omaa tulevaa työtään varten sairaanhoitaja – ja terveydenhoitajaopiskelijat oppivat todella paljon asioita. Suurin oppi oli, että tarvitaan lisää tietoa ja taitoa. Opetuksen suunnitelmallisuus ja samalla myös sen joustavuus oli havaittu. Nuorten kanssa työskentely oli heille suurimmalta osalta hyvin luontevaa ja helppoa. Kaiken kaikkiaan näissä ryhmäohjauksissa opiskelijoilla toteutui Laurean LbD (Learning by Developing) mallin mukainen oppiminen hyvin. Tilanteet olivat autenttisia, niissä lisääntyi ohjausosaaminen ja havaittiin hyvin se, millaisia asioissa vielä tulee harjaantua.

Jatkossa kannattaa kehittää terveystietä saavutusten pohjalta ja kokeilla/arvioida lisää uusia toimintamuotoja. Voidaan suunnitella ja toteuttaa yhdessä monimuotoisia tilanteita koululaisten kanssa tai osallistua koululaisten kansallisiin ohjelmiin (esim. Kiva Koulu ja Liikkuva koulu).

LÄHTEET

Onnismaa J., Pasanen H., Spangar T. (toim.) 2004. Ohjaus ammattina ja tieteenalana 3. Ps Kustannus . Jyväskylä.

Raukola, Riikka. 2012. Toiminnalliset menetelmät terveystiedon opetuksessa : Kiireen tunne viidesluokkalaisten kokemana. Pro Gradu. Jyväskylän yliopisto.

Turku R. 2007. Muutosta tuke-
massa. Valmentava elämänta-
paohjaus. Edita. Helsinki.

Sähköiset lähteet:

Kouluterveystutkimukset
2015. Viitattu 23.03.2017
<https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asi-antuntijaty/vaestotutkimukset/kouluterveyskysely>

Opetussuunnitelmat. Opetushallitus
; Viitattu 23.03.2017
<http://www.oph.fi/ops2016/perusteet>

Laurean Opetussuunnitelma.
SHG215SN. Viitattu 23.03.2017
https://soleops.laurea.fi/opsnet/dispatch/ops_PuuHierValOpetSuun/tab/nop/clr?&menuid=4

Virpi Lund, Annika Kultavirta, Tii Kari, Krista Sihvonen & Tiina Tarkiainen

KOHTI VARHAISKASVATUKSEN INNOVAATIOITA

Taustaa

Sosionomit työskentelevät osaajina sosiaalialan laajalla kentällä, joista ehkä keskeisin on lasten ja perheiden tukeminen ja heidän osallisuutensa vahvistaminen. Sosionomi amk-tutkinnon aikana opiskelijan on mahdollista valita lastentarhanopettajan kelpoisuuteen johtava opintopolku. Yksi sosiaalialan täydentävän osaamisen moduuleista on varhaiskasvatuksen osaaminen, jonka opintojakson toteutukseen paneudumme artikkelissamme. (Laurea 2016; Soleops 2016).

Tukea tarvitsevien lasten osuus varhaiskasvatuksessa on 2000-luvulla ollut jatkuvassa nousussa. Tutkimustieto alalla on lisääntynyt ja käsitteet muuttuneet. Moniammatillinen yhteistyö, palveluiden jatkumo ja uusiutuva lainsäädäntö ovat luoneet uudenlaisia tarpeita tuen järjestämiseen ja varhaiskasvatuksen tavoitteena on ottaa käyttöön sekä sisällöllisesti että taloudellisesti aikaisempaa tuloksellisempia toimintatapoja siten, että lapset saavat vaikuttavuudeltaan entistä parempaa tukea. Lapsenkehityksen ja oppimisen tukitulee yhä enemmän järjestettäväksi lähialueella päiväkodeissa erityis päiväkotien ja erityisryhmien toiminnan vähentyessä inklusion myötä (Espoon suomenkielinen varhaiskasvatus). Yhteiskuntamme monikulttuuristuu tällä hetkellä nopeasti, ja viimeaikaiset turvapaikanhakijoiden virrat maahan tulevat todennäköisesti vauhdittamaan tätä kehitystä entisestään. Espoon eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten osuus on n.20 % vaihdellen paljon eri päiväkotien kesken esim. 0-60 % välillä (P. Rasmus, henkilökohtainen tiedonanto 16.1.2017).

Monikulttuurisuus itsessään on käsitteenä monimuotoinen, ja tässä yhteydessä monikulttuurinen perhe tarkoittaa kokonaisuudessaan maahanmuuttajataustaista ja vieraskielistä perhettä päivähoiton asiakkaana (Kari, Sihvonen & Tarkiainen 2016).

Tuotteistamistehtävän suunnittelu

Opintojakson tavoitteina on lapsen kehityksen ja oppimisen tarpeiden havainnointi, perhelähtöinen työskentely ja eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten ja perheiden vahvuuksien huomioiminen. Opintojakso koostuu kahdesta tehtävästä, joista toinen on tentti varhaiskasvatuksesta ja kulttuurisesta moninaisuudesta päiväkodeissa. Toista oppimistehtävää lähdimme rohkeasti kehittämään. Pidimme tärkeänä teorian soveltamista käytäntöön Laurea-ammattikorkeakoulun Learning by Developing – oppimisenäkemyksen mukaisesti (Raij 2007; Raij 2014). Siksi päädyimme ”tuotteistamistehtävään”, joka tässä yhteydessä tarkoittaa, että innovoidaan ja tuotetaan varhaiskasvatukseen liittyvä tuoteaihio tai idea yhteistyökumppanin kanssa tavoitteiden perusteella ja kirjallisuudesta saatavan lisätiedon avulla. Ideoimme oppimistehtävän.

Tehtäväksiänto: *Opiskelijat innovoivat ja suunnittelevat yhteistyössä valitsemansa päiväkodin henkilökunnan, vanhempien ja lasten kanssa jonkin varhaiskasvatoimintaa kehittävän tuotteen tai keinon tai konseptin, jota testataan ja arvioidaan. Opiskelijat tekevät tehtävän pareittain tai korkeintaan kolmen opiskelijan ryhmässä. Tuotteistamistehtävä kirjataan Lean-canvasille vaiheittain ja pitchataan toisille tehtävän purkupäivänä. Tehtävä dokumentoidaan sille ominaisin tavoin mm. videoin, valokuvin tms. sekä perustellaan siihen liittyvä teoreettinen viitekehys. Tehtävässä tulee reflektoida Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita, lapsilähtöisyyttä lasten pedagogisen toiminnan kannalta, lapselle merkityksellisiä kokemuksia, varhaiskasvatusympäristön suomia mahdollisuuksia ja kasvattajayhteisön toimintaa.*

Tuotteistamistehtävän toteuttaminen

Tuotteistamisen Kickoff – tilaisuudessa 21.1.2016 oli paikalla Espoon kaupungin varhaiskasvatuksen asiantuntija ja Laurean tuotteistamisen asiantuntijat sekä 36 sosionomi- ja Degree Programme of Social Services – opiskelijaa. Varhaiskasvatuksen asiantuntija kertoi päiväkotien mahdollisuuksista ja toiveista oppimistehtävämme suhteen sekä tiedonkulun ja yhteydenottamisen linjauksista. Tuotteistamisen asiantuntijat perehdyttivät opiskelijat Lean-tuotekehittämiseen, Lean-canvasin käyttöön ja kertoivat prosessin vaiheista ”pizzalaatikosta valmiiksi tuotteeksi”. Opiskelijoita kannustettiin myös pohtimaan tuotteistamisprosessin jatkamista opinnäytetyönään palvelumuotoilun keinoin.

Opiskelijat jalkautuivat pareittain Espoon kaupungin eri päiväkoteihin. Heitä ohjattiin teorian yhteydessä yhdessä ja pareittain, lisäksi ohjausta sai myös

pyydettyä. Opiskelijat oli ohjeistettu kolmen minuutin hissipuheeseen ja oman prosessinsa esittämiseen Lean-canvasin avulla oppimistehtävän purkupäivänä 17.3.2016.

Opiskelijat tuotteistivat Espoon kaupungin päiväkodeissa arkea sujuvoittavia asioita. Päiväkotikentän esittämien toiveiden pohjalta kiinnitettiin huomiota erityisesti lapsen kehityksen ja oppimisen tukeen sekä eri kieli- ja kulttuuritaustaisiin lapsiin. Tuotteistusaihiot liittyivät motoristen taitojen kehittämiseen, monikulttuuristen perheiden ja lasten kielenkehityksen ja tunnetaitojen tukemiseen, strukturoidun päiväjärjestyksen hahmottamiseen, lasten sosiaalisten taitojen ja vuorovaikutussuhteiden tukemiseen sekä varhaiskasvatuksen liikuntakasvatuksen tukemiseen.

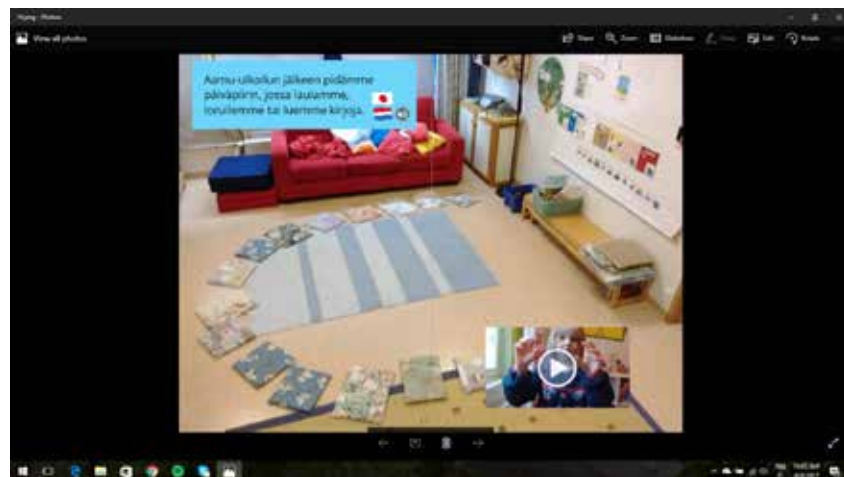
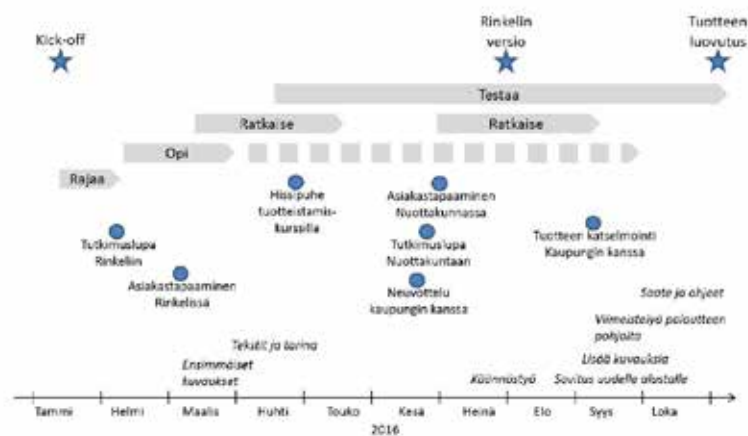

Yhden tuotteistamisprosessin tarkempi kuvaus: Digitaalinen opaskirja

Opintojakson oppimistehtävästä kolme on jatkunut opinnäytetyövaiheeseen tällä hetkellä. Esittelemme seuraavaksi yhden tuotteistamistehtävän prosessin, joka jatkui opinnäytetyönä ja valmistui marraskuussa 2016. Tavoitteena oli kehittää kielimuurin ylittävä apuväline varhaiskasvatuksen henkilökunnalle edistämään maahanmuuttajaperheen kotouttamista. Syntyi digitaalinen opaskirja eri kielivaihtoehtoiseen maahanmuuttajaperheille päivähoiton aloittamisen tueksi. Digitaalisen opaskirjan kehitystyökaluksi valittiin helppokäyttöinen tuotteistamiskurssilta saatu Lean Canvas -alusta, jossa yhdellä silmäyksellä voidaan hahmottaa tuotteen tai palvelun liikeidea sekä keskeiset toteutukseen liittyvät parametrit (Maurya 2016).

Opaskirjan ensimmäisessä vaiheessa opintojaksolla tuotettiin espoolaiselle päiväkodille opaskirjan sähköinen sovellusversio, jota testattiin ja selvitettiin, oliko työvälineelle tarvetta. Toisessa eli opinnäytetyövaiheessa kehitettiin palvelumuotoilun keinoin yleinen opaskirjan sovellusversio edellä mainitun prototyypin tuomien kokemusten ja palautteen sekä esiin nousseiden Espoon kaupungin tarpeiden pohjalta. Kehitettiin geneerinen versio käytettäväksi laajemmin Espoon kaupungin muissa varhaiskasvatusyksiköissä. Prototyyppi havainnollisti Espoon kaupungin päättäjille tuotteen ideaa ja ajateltua toteutusta. Palvelumuotoiluprosessin vaiheet (Kurronen 2013):

- **Rajaamisvaiheen** tavoitteena on tehdä suunnitelma siitä, mitä ymmärrystä tulisi kerätä, jotta palvelu olisi mahdollisimman sopiva kohderyhmälle.
-Rajaamisvaihe eteni vaiheittain varhaiskasvatuksen opintojakson tuotteistamistehtävän innoittamana päiväkodin löytymiseen, tapaamiseen ja suunnittelemiseen yhdessä.
- **Oppimisvaiheessa** perehdytään kohderyhmän eli asiakkaan arkeen ja maailmaan. Tällöin asiakkaan kokemus ja ratkaistavaksi ajateltu ongelma konkretisoituu ja tulee tutuksi.
-Päiväkoti kiinnostui ja yhdessä oppiminen alkoi useissa tapaamisissa
- **Ratkaisuvaiheessa** ideoidaan erilaisia vaihtoehtoja, joilla asiakkaan ongelma voitaisiin ratkaista. Syntyneet ideat kuvataan sanoin, kuvin, piirroksin ja muilla tavoin, jotta niitä voidaan arvioida ja asettaa keskenään paremmuusjärjestykseen.
-Maahanmuuttaja-asiakasparheiden kanssa työskentely alkoi, tuotettiin videoita ja sisältötekstejä
- **Testausvaiheessa** palvelua kokeillaan oikeiden asiakkaiden kanssa, kerätään palautetta ja parannellaan palvelua.
-Tekijät saivat palautetta, toiveita ja ideoita –kehittäminen jatkuu

Kuva 1. Projektin päävaiheet ja kuva sovelluksesta (Kari, Sihvonen & Tarkiainen 2016).

Opaskirjan materiaali on suunnattu lapsille ja perheille oikaisemaan ja välttämään väärinkäsityksiä varhaiskasvatuksen aloitusvaiheessa. Opaskirja hyödyttää myös varhaiskasvatuksen henkilöstöä, sillä sujuvamman päivähoiton aloituksen myötä lapsi todennäköisesti integroituu ryhmään nopeammin. Opinnäytetyön tekijöiden tuotteistamisprosessi ja kehittäminen mahdollisesti jatkuu vielä valmistumisen jälkeen ja opiskelijat neuvottelevat jatkokehittämisestä Espoon kaupungin sekä muiden toimijoiden kanssa, jotta digitaalisesta opaskirjasta voisi tulevaisuudessa kehittää koko valtakunnan varhaiskasvatuksen eri kieli- ja kulttuuritaustaisia perheitä hyödyttävä digitaalinen sovellus.

Opintojakson arviointi

Opiskelijat kokivat tuotteistamisprojektin haastavaksi ja se oli selkeästi uudennainen oppimistehtävä. Eräs opiskelija kirjoitti opintojaksopalautteeseen kokeneensa oppimistehtävän sopivasti haastavaksi. Tehtävässä sovellettiin opintojakson teoriatietoa käytännön pulmien ratkaisemiseksi. Lean-kehittämisessä prosessi on tärkeä ja ominaista sille on jatkuva kehittäminen ja parantaminen (Modig & Åhlström 2016). Tammikuussa 2017 aloitimme tuotteistamisprojektin uudelleen samaisen varhaiskasvatuksen opintojakson Kickoff -tilaisuudessa ja yhteistyökumppanimme ovat Espoon kaupungin varhaiskasvatus sekä Ison Omenan palvelutori.

Opiskelijapalautteen mukaisesti vahvistamme Lean-opetusta Laurean tuotteistamisasiantuntijoiden kanssa. Olemme myös kuluneen vuoden aikana kehittäneet varhaiskasvatuksen asiantuntijoiden kanssa oppimistehtäväämme ja yhä useampi Espoon päiväkodeista ilmoittautui toimimaan oppimistehtävässä alustana. Asiakaspalautteen kerääminen ja hyödyntäminen on tärkeää päiväkotien kehittämiseksi ja tehtävämme nivoi myös lapset ja heidän vanhempansa innovoimaan opiskelijoiden kanssa.

Pohdinta

Kevään 2015 hallitusohjelmassa painotettiin kokeilukulttuurin edistämistä. Näissä pienimuotoisissa kokeiluissa pyrittiin vastaamaan päivähoiton arjen haasteisiin etsimällä myönteisiä ja nopeita reittejä ratkaisuihin. (Demos Helsinki 2015.) Varhaiskasvatus on juuri saanut uudet ja velvoittavat varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, jossa korostetaan vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä. Lapsen kehityksen ja oppimisen tukeen tarvitaan uudenlaisia ratkaisuja ja malleja inklusioajattelun korostuessa. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten perheiden kasvavaan määrään ja lasten tarpeisiin on myös kyettävä vastaamaan. Nämä toiveet ovat vahvasti esillä varhaiskasvatuksen kentällä ja yhteistyöpäiväkotiverkostossamme. Laurea ammattikorkeakoulun varhaiskasvatuksen opiskelijoilla on innovatiivinen kehittämispohjainen oppimisajattelu ja haaveenamme on, että tulevaisuudessa saamme työelämäkumppaneidemme kanssa iloita uusista toimivista malleista sekä valmiista konsepteista, jotka palvelevat lapsiperheitä ja vastaavat tulevaisuuden varhaiskasvatuksen haasteisiin.

LÄHTEET

Demos Helsinki (2015). Viitattu 4.4.2017. <http://www.demoselsinki.fi/2015/10/16/kokeilukulttuuri-miten-se-otetaan-kayttoon/>

Kari, T., Sihvonen, K. & Tarkiainen, T. (2016). Digitaalinen opaskirja maa-hanmuuttajaperheiden päivähoidon aloituksen tueksi. Opinnäytetyö AMK. Laurea-ammattikorkeakoulu, sosiaali-, terveysterveys- ja liikunta-ala, sosiaalialan koulutusohjelma. Viitattu 19.12.2016. http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/118039/Opinnaytety_Kari_Sihvonen_Tarkiainen.pdf?sequence=1

Kasvun ja oppimisen tuki varhaiskasvatuksessa –järjestämisen periaatteet. Espoon suomenkielinen varhaiskasvatus. Suomenkielinen varhaiskasvatus- ja opetuslautakunta 16.11.2011. Viitattu 19.12.2016. <http://www.espo.fi/download/noname/%7B31BD13D1-oD8C-4E1E-922D-73B37C8886E9%7D/25253>

Kurronen, J. (2013). Muotoilu & Kunta; Muotoilun lähtökohdat ja mahdollisuudet osana julkisen sektorin uudistamista. Aalto-yliopisto.

Laurea-ammattikorkeakoulu (2016). Viitattu 19.12.2016. <https://www.laurea.fi/opiskelu-ja-hakeminen/amk-tutkinnot/sosionomi>

Maurya, A. (2016). Why Lean Canvas vs Business Model Canvas? Luettu 9.8.2016. <https://leanstack.com/why-lean-canvas/>

Modig, N. & Åhlström, P. (2016). Tätä on Lean. Ratkaisu tehokkuusparadoksiin. Rheologica Publishing.

Raij, K. (2007). Learning by Developing. Laurea - ammattikorkeakoulun julkaisusarja, A58.
Raij, K. (2014). Learning by Developing Action Model. Laurea - ammattikorkeakoulun julkaisusarja, 36.

Rasmus, P. (2017). Varhaiskasvatuksen aluepäällikkö. Espoon kaupunki. Luento 16.1.2017.
Soleops (2016). Laurea-ammattikorkeakoulu. Viitattu 19.12.2016. https://soleops.laurea.fi/opsnet/disp/fi/ops_TotOsa/tab/nop/sea?opetap=12315045&view=o&stack=push

Kiitokset Espoon päiväkodeille: Rinkelin pk, Säterinmetsän pk, Silkkiniityn pk, Matinkylän pk, Tapiolan pk, Ymmerstan pk, Soukankujan pk, Kartanonpuiston pk, Silkkiniityn etäryhmä, Kilon pk, Suvelan pk, Eestinmetsän pk, Lintumetsän pk, Tuohimäen pk, Toppelundin pk, Päivi Rasmus, Antti Vettenranta, Oki Täg.

Sirpa Reilio

6. TERVEYDENHOITAJAOPPISKELIJAT OPPIMASSA AMMATILLISTA OHJAUSTA AVOIMESSA PÄIVÄKODISSA

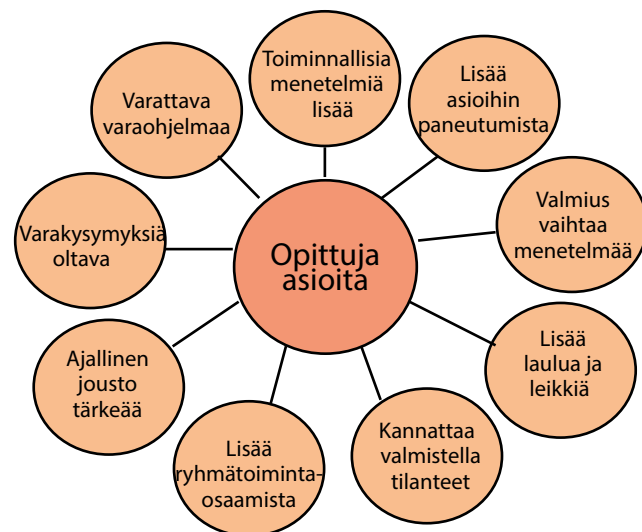
Learning by Developing (=LbD) on Laurean oppimista tukeva malli, jota hyödynnetään ammatillisten aineiden opetukseen jokaisessa opetussuunnitelman moduulissa ainakin yhden kerran. LbD:n perusajatuksena on kokonaisvaltainen kasvatustieteellinen näkemys osaamisen kehittymisestä. Malli perustuu tutkimuksiin ja sen on todettu hyvin soveltuvan ammattikorkeakouluihin. Siinä yhdistyy eri tiedonlajit, erilaiset kyvyt ja taidot sekä eettinen että kokemuksellinen osaaminen. LbD:n tärkeät ominaispiirteet ovat autenttisuus, kumppanuus, kokemuksellisuus, luovuus ja tutkimuksellisuus. Sisällä oppimisen ytimessä on yhteisön oppiminen, uuden osaamisen rakentuminen ja yksilön oppiminen. (Raij K. 2012) Nämä mallin perusajatuksukset sopivat hyvin tällaiseen ohjaustoimintaan, jota tässä kirjoituksessa kuvataan.

Laurean Learning by Developing (LbD) oppimismallin mukaisesti terveydenhoitajaopiskelijat, lasten terveydenhoitotyön opintojaksollaan, toteuttivat ohjaamista avoimessa päiväkodissa vauvaperheille. Toteutusympäristö oli autenttinen ja perheillä oli aito ohjaustarve. Yhteistyö ja tasavertaisuus olivat myös esillä. Laurean opettaja oli aina taustatukena, samoin avoimen päiväkodin omat ohjaajat. Vetovastuu ja suunnittelu, toteutus ja arviointi iltapäivästä oli opiskelijoilla. Kehittämisen näkökulmana oli se, kuinka jatkossa tällaista toimintaa kehitettäisiin ja myös tunnistaa se, kuinka itseä kannattaa kehittää, jotta ohjaus sujui paremmin. Kehittämistä tapahtuu myös välillisesti palautteena henkilökunnalle.

Avoimet päiväkodit on tarkoitettu lapsiperheiden kohtaamispaikaksi, jossa vanhemmilla on mahdollisuus tutustua muihin aikuisiin ja lapset saavat ikäistään leikkiseuraa. Siellä voi osallistua ohjattuihin toimintatuokioihin tai leikkiä yhdessä muiden kanssa. Toiminta on avointa ja maksutonta, eikä ennakoilmoittautumista tarvita. (Espoon kaupunki, Avoimet päiväkodit). Avoin päiväkotit, jossa terveydenhoitaja opiskelijat toteuttivat ohjaustuokioita, oli avoinna alle 1-vuotiaiden vanhemmille kahdesti viikossa iltapäivisin. Paikalla on aina työntekijä. Päiväkodin tilat olivat todella hyvin tarkoitukseen sopivat ja mahdollistivat vauvojen syöttämisen, leikkimisen ja nukkuttamisen.

Alle yksivuotiaiden ryhmän perheet olivat tutkittuna keväänä (2016) hyvin heterogeenisiä. Kerrallaan saapui 5-15 äitiä ja joskus yksi isä. Äidit olivat sekä suomenkielisiä että englannin-, kiinan-, thaimaan- ja norjankielisiä, joka asetti lisähaasteita ohjaustilanteille. Laurean opiskelijaryhmiä oli kaikkiaan 10, joissa kussakin ryhmässä oli 3-4 opiskelijaa. Aiheet perheiden ohjaukseen olivat arkisia vauvaperheen huolia; uni ja nukkumisen ongelmat, perheen mielen hyvinvointi ja jaksaminen, vauvahieronta ja varhainen vuorovaikutus, ruokailuun liittyviä asioita ja kysymyksiä, lapsiperheen matkailuhaasteet, hyvän päivärytmin merkitys lapselle, rajojen asettaminen ja turvallisuus, pienen lapsen perussairauksia, tulevaisuuden neuvolapalveluita ja toiveita ja digitaaliset perhepalvelut.

Avoimessa päiväkodissa toteutettiin näistä aiheista 10 kerran toiminnallisten ohjaustilanteiden jatkumo. Laurean opiskelijoilla oli tavoitteina saada ryhmäohjaus kokemusta ja lisää osaamista omaan ammatilliseen osaamiseensa. Jokaisen ohjausiltapäivän jälkeen, Laurean opiskelijat keskustelivat ohjaajien ja opettajan kanssa iltaapäivän kokemuksista ja täyttivät arviointilomakkeen. Analyysia arviointilomakkeista on kuviossa 1 ja 2.

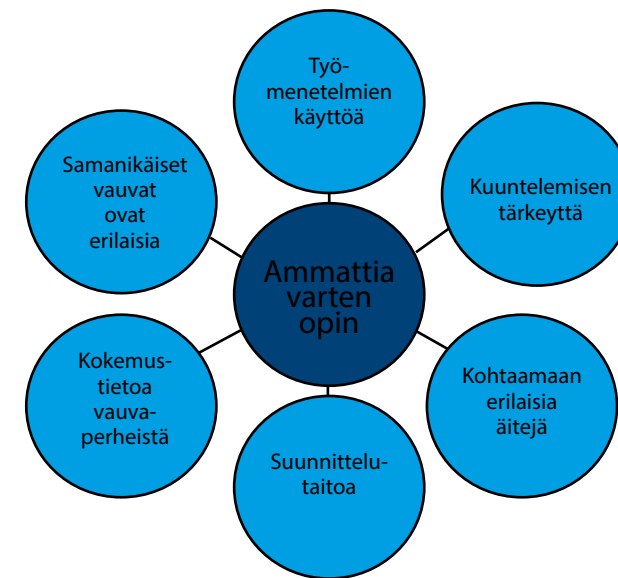

Kuvio 1. Laurean opiskelijat oppivat avoimen päiväkodin ohjaustuokioissa ohjaamisesta (N= 10 ryhmää)

Havainnot, joita opiskelijat siellä tekivät ja ohjaamisen osaamisesta olivat aivan oleellisia (kuvio 1). He havaitsivat, että on tärkeintä osata sisältö ohjattavasta asiasta hyvin ja toimia joustavasti, niin menetelmien kuin ajankin suhteen. Toiminnallisuuden lisääminen ohjaamiseen on erittäin tärkeä taito. Opintojen loppuvaiheessa oli hyvä saada onnistuneita oppimistilanteita ja havaita niitä asioita, joihin kannattaa työelämässä jatkossa panostaa. Luovuus, laulut ja leikit ovat aina tärkeitä, kun toimitaan pienten lasten kanssa. Samalla näytetään mallia vanhemmille varhaisen vuorovaikutuksen tavoista.

Ammattia varten opitut asiat (kuvio 2) olivat tärkeitä ja auttavat varmasti selviytymään tulevista neuvolaharjoittelujaksosta. Oli tärkeä havaita, kuinka samanikäiset lapset ovat erilaisia, äidit ovat hyvin erilaisia ja eri kielellä on tultava toimeen. Neuvoloissa pidetään erilaisia ryhmätilanteita, joten tuli tarpeeseen tilanteiden ja ohjaus tuokioiden vetämiseen lisää tieto-taitoa ja rohkeutta.

Opiskelijat käyttivät luovuutta ohjaustilanteiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Tutkimuksellista tietoa opiskelijat osasivat etsiä ja hyödyntää. Ohjatessa opittiin itse ja päiväkotiyhteisö. Osaaminen rakentui hyvin aiemmin opitulle pohjalle. Aidoissa tilanteissa huomaa helposti asioita, joihin tulee törmäämään jatkossakin perheiden kanssa ja joihin tarvitsee vielä täsmennyksiä. Hoitotyön koulutuksessa on tutkitusti havaittu, että merkityksellisten käytännön tilanteiden harjoittamisen sitominen oppimisprosessiin on hyödyllistä. Osaaminen tulevaa työtä varten laajentuu ja saa näin uusia ulottuvuuksia. (Snyder M. 2014; s. 65–69.) Moniammatillinen toiminta on myös hyvin tärkeää oppia terveydenhoitotyössä (Haarala ym. 2015), jossa keskiössä on asiakasperhe tarpeineen. Tässä harjaannutettiin yhteistyötä lastentarhanopettajien kanssa, avoimessa päiväkodissa, joka ei suoraan ole terveydenhoitajan yleisin työmuoto, mutta joka on hyvin suotavaa ja mahdollista.

Kuvio 2. Tulevaa ammattia varten oppimisen kohteet (N= 10 ryhmää)

Terveyden edistäminen on terveydenhoitajan tärkeintä työtehtävää. Siinä, osaamisen laaja hallinta yksilö- ja ryhmätasolla on oleellista (Haarala ym. 2015, Pessa 2004, 22-23). Terveyden edistämisen näkökulmat vauvaperheille toteutuivat tässä ohjausharjoittelussa hyvin. Learning by Developing malli toteutui näissä avoimen päiväkodin tilanteissa tukien opiskelijoiden ammatillisen osaamisen kehittymistä. Oppimisympäristö oli autenttinen, kumppanuus oli aitoa ja monipuolista, monialaista. Toiminnan jatkokehittämisen osuus jää tässä esimerkissä kapeaksi, koska jokaisella pienryhmällä oli vain yksi iltapäivä ohjausta. Oma kehittyminen tulevaisuuteen onnistui ja reflektointia tehtiin ohjaajien ja opettajan kanssa. Avoin päiväkotikoti oli menossa remonttiin ja toiminta siirtyi muualle, joten juuri tähän paikkaan suuntautuva kehitysideointi oli turhauttavaa. Mielestäni avoin päiväkotikoti on erinomainen paikka ohjausosaamisen kehittämiseen. Opettajilta tämä vaatii kuitenkin paljon järjestelyjä ja aikaa.

LÄHTEET

Haarala P. Honkanen H. Mellin Oili-Katariina. Tervaskanto- Mäentausta L. 2015. Terveydenhoitajan osaaminen. 2.painos. Edita. Porvoo.
Pessa K. 2004. Terveydenhoitotyön viitekehys tutkimuskohteena. Väitöskirja. Tampere.

Snyder M. 2014. Emancipatory Knowing: Empowering Nursing Students Toward Reflection and Action. Journal of Nursing Education. 2014. ss. 65-69.

Sähköiset lähteet:

Espoon kaupunki. Avoin päiväkotitoiminta. Viitattu 01.02.2017
http://www.espoo.fi/fi- I/Paivahoito_ ja_koulutus/Varhaiskasvatus/Asukaspuistot_ ja_kerhot/Avoimet_paivakodit

Raij. K. toim. 2012. <https://www.laurea.fi/dokumentit/Documents/36%20%20Raij%20LbD%20Action%20Model.pdf>

Johanna Leskelä, Juuli Mielonen, Melinda Näsänen & Johanna Stepanoff

7. BOOGIEMOVES – ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVAN OPPILAAN TOIMINTAKYKYÄ TUKEVA PELIKONSEPTI

Yhteiskunta ja palvelut digitalisoituvat yhä nopeammin (Työ- ja Elinkeinoministeriö 2013, 10–11), jonka vuoksi teknologian jatkuva kehittyminen tulee huomioida myös asiakkaan kuntoutuksessa. Erilaiset teknologian sovellukset ovat tuoneet uusia mahdollisuuksia myös fysioterapiaan monin eri tavoin. Etäohjauksen kautta voidaan mahdollistaa kuntoutus riippumatta paikasta ja ajasta. Teknologian sovellukset ovat vaikuttaneet positiivisesti aktiivisuuteen ja osallistumiseen sekä edistäneet kommunikoinnin ja liikkumisen apuvälineitä. Kun teknologian tuotteita käytetään kuntoutuksessa, tulee niiden käyttöä soveltaa luontevasti ihmisen arkeen arvioimalla mahdolliset riskitekijät sekä tukemalla ja ohjaamalla käyttöä tarpeen mukaan. (ETENE 2010, 5, 26; Julin 2011, 42.)

Hyvinvointiteknologian kehittyessä myös pelit ja pelillisuus tarjoavat uusia näkökulmia perinteisen kuntoutuksen rinnalle. Peliä pelaamalla kuntoutuksesta pyritään saamaan mielekästä ja pelillisyyden avulla voidaan esimerkiksi lisätä motivaatiota harjoitteluun palkitsemisen ja kilpailun keinoin. (Dicianno, Parmanto, Fairman, Crytzer, Yu, Pramana, Coughenour & Petrazzi 2014.) Fysioterapiassa pelejä hyödynnetään osana kuntoutusprosessia niiden hauskuuden, mielekkyyden ja motivoivan vaikutuksen vuoksi. Kuntoutuksessa käytettävien pelien ei ole tarkoitus korvata perinteistä fysioterapiaa, vaan toimia sen tukena tarjoten fysioterapeuttisten harjoitteiden kaltaisia liikkeitä pelin keinoin. (Loria 2014.)

Virtuaalisia peliympäristöjä on käytetty tukena esimerkiksi monien neurologisten sairauksien kuntoutuksessa, sillä videopelien pelaaminen edistää niin visuaalista, vestibulaarista kuin proprioseptistäkin järjestelmää. Videopelien käyttäminen on lisäksi turvallista sekä viihdyttävää käyttäjälle. (Gatica-Rojas & Méndez-Rebolledo 2014, 888.) Pelejä käytetään kuntoutuksessa lapsilla ja nuorilla, koska ne lisäävät motivaatiota harjoitteluun ja tekevät harjoittelusta jännittävämpää. On myös todettu, että interaktiiviset pelit vaikuttavat positiivisesti fyysisen aktiivisuuteen. (Luna-Oliva, Ortiz-Gutiérrez, Cano-de la Cuerda, Martínez Piédrola, Alguacil-Diego, Sánchez-Camarero & Martínez Culebras 2013, 514.)

Boogiemoves- pelikonseptin esittely

Laurea-ammattikorkeakoulun fysioterapeuttiopiskelijat Juuli Mielonen (os. Ilkka) ja Melinda Näsänen kiinnostuivat teknologian tuomista mahdollisuuksista lasten ja nuorten kuntoutuksessa. Tämän pohjalta kehitettiin opinnäytetyönä pelisovellus kotiharjoittelun tueksi erityistä tukea tarvitsevalle oppilaalle. Pelisovellusta pilotointiin Valteri-koulu Ruskiksella kolmen viikon ajan. Pilotointiin osallistui viisi oppilasta Ruskiksen iPad-luokalta. Pelin on ohjelmoinut Aki Mielonen ja Boogie-koiran on kuvittanut Laura Woods.

Kuva 1. Pelin aloitus

Pelisovelluksessa seikkailee Boogie-niminen koira, joka kerää pisteitä pelaajan suorittaessa erilaisia kotiharjoitteita. Pelissä on kolme erilaista harjoitekategoriaa, joita ovat lihasvoimaharjoitteet, toiminnalliset harjoitteet sekä liikkuvuusharjoitteet. Jokaisessa kategoriassa on kolme erilaista harjoitetta, jotka arpoutuvat niin, että päivän aikana voi suorittaa yhden harjoitteen jokaisesta kategoriasta. Lisäharjoite arpoutuu satunnaisesti kaikista kategorioista, mutta kuitenkin niin, että se ei ole mikään jo päivän aikana suoritetuista. Jokaisesta tehdystä harjoitteesta saa yhden pisteen, ja jos suorittaa kaikki kolme saa yhden lisäpisteen. Tämän lisäksi on mahdollista suorittaa vielä lisäharjoite, jolla ansaitsee ylimääräisen pisteen. Näin ollen päivän aikana on mahdollista ansaita viisi pistettä.

Pelinkonseptin arviointi

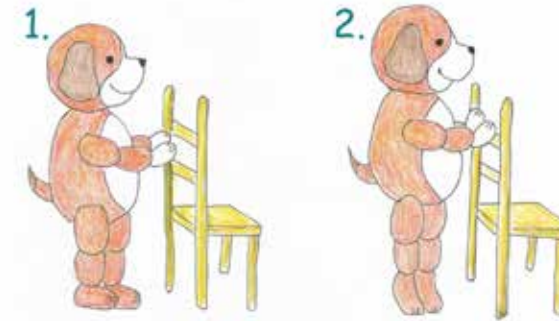
Pilotoinnin jälkeen pelisovelluksen toimivuutta arvioitiin saadun palautteen perusteella. Palautetta kerättiin pilotointiin osallistuvilta oppilailta sekä oppilaiden fysioterapeuteilta arviointikeskusteluissa sekä tekijöiden itsearviointina. Palautteet analysoitiin SWOT-analyysin avulla arvioiden pelin vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia sekä uhkia.

Oppilaiden yleinen mielipide pelistä oli positiivinen ja he kokivat pelin mielekkääksi sekä motivoivaksi. He kokivat, että harjoitteita oli helppo tehdä iPadilla, koska se on aina mukana. Oppilaiden mielestä peliin kirjatutuminen oli helppoa ja harjoitteiden ohjeet selkeät ja hyvät. He kokivat, että kotiharjoittelu lisääntyi pelin myötä. Oppilaat antoivat myös paljon kehittämissuhteita peliin. Arviointikeskustelun perusteella huomioitiin, että oppilaat olivat tottuneita teknologian käyttäjiä ja kehittämissuhteet pelistä liittyivät paljon tekniseen toteutukseen. Oppilaat olisivat halunneet, että pelissä olisi enemmän väriä, että musiikin saisi valita itse ja että peli toimisi myös muilla laitteilla. Pelin tarjoamia mahdollisuuksia ovat kotiharjoittelun lisääntyminen ja se, että peli on iPadilla. Tällöin se on hyödyllisempi ja nopeampi kuin paperiset ohjeet, jotka saattavat hukkuu helposti. Pelin pelattavuuden uhkana on kuitenkin pelin riippuvuus nettiyhteydestä.

Fysioterapeuttien palaute pelistä oli myös positiivista. He kokivat, että se lisää motivaatiota ja on fysioterapeutille hyödyllinen sekä helppokäyttöinen työväline. Pelin kulku oli fysioterapeuttien mielestä selkeä ja taustamusiikki tuki toiminnanohjausta. Valikoituneet harjoitteet olivat hyviä ja erityisesti toiminnallisiin harjoitteisiin oltiin tyytyväisiä. Heikkouksiksi muodostui pelin sopimattomuus kaikille koulun oppilaille sekä harjoitteiden vähäinen määrä. Myös fysioterapeutit kommentoivat pelin värimaailmaa ja toivoivat sen ulkoasuun kirkaampia värejä. Pelissä nähtiin paljon mahdollisuuksia. Erityisesti esiin nousi se, että oppilaat ovat tottuneet käyttämään teknologialaitteita ja ovat niistä kiinnostuneita. Pelin käyttäminen jo sellaisenaan koettiin hyödylliseksi työvälineeksi fysioterapeutin työssä.

BoogieMoves

1. Seiso suorana, ota tarvittaessa tukea esimerkiksi tuolin selkänojasta.
2. Nouse korkealle puolivarpaille ja laske hitaasti koirmeen. Laske kantapäät takaisin lattiaan.
3. Toista liike 10 kertaa. Pidä pieni tauko ja tee sarja uudestaan.

Aloita

Kuva 2. Esimerkki kotiharjoitteesta

Pelisovelluksen tekijöiden itsearviointista esille tuli paljon samoja asioita, joita oppilaat ja fysioterapeutit olivat tuoneet esiin. Peli motivoi oppilaita kotiharjoitteluun ja se oli käyttäjälle selkeä sekä helppokäyttöinen. Harjoitteet olivat ymmärrettäviä ja ne toimivat hyvin kokeiluryhmälle. Lisäksi pelin hahmo oli toimiva ja pidetty. Heikkouksina on pilottiversion soveltuvuus vain tietyille käyttäjäryhmälle ja se, että sovellusta voi tällä hetkellä käyttää vain tietyllä laitteella ja selaimella. Pelillä on kuitenkin monipuoliset kehitysmahdollisuudet, jotka on huomioitu jo pelin teknisessä toteutuksessa.

Johtopäätökset

Pelikonseptia voidaan hyödyntää fysioterapeuttisessa ohjauksessa ja kotiharjoittelun tukena. Kokeiluun osallistuneet oppilaat kokivat pelin mielekkäänä ja motivoivana. Peli toisi fysioterapeuteille selkeän ja helppokäyttöisen työvälineen perinteisen fysioterapeuttisen ohjauksen ja neuvonnan tueksi. Pelikonseptilla on monipuoliset kehitysmahdollisuudet ja sitä voidaan hyödyntää monelle eri kohderyhmälle.

Tutkimuksen eettisyys

Teknologia tuo paljon uusia mahdollisuuksia ja työkaluja sosiaali- ja terveysalalle, mutta samalla teknologian käytöllä voi olla terveyttä haittaavia vaikutuksia ja se voi luoda eriarvoisuutta käyttäjien välille. Eettisiä näkökulmia tarkasteltaessa on huomioidava, miten teknologian kehitys vaikuttaa heikommassa asemassa olevien käyttäjien tilaan ja miten näiltä tilanteilta voidaan välttyä. (SOTERKO, 7; ETENE 2010, 3-4.) Tutkimuksessa huomioitiin sosiaali- ja terveysalan eettiset suositukset ja toimittiin niiden mukaisesti. Jokainen osallistuja osallistui tutkimukseen vapaaehtoisesti ja

olisi pystynyt lopettamaan tutkimukseen osallistumisen halutessaan. Sovelluksesta luotiin sellainen, joka ylläpitää ja lisää lapsen tai nuoren terveyttä ja toimintakykyä. (ETENE 2011, 5-7.) Tutkimuksessa on huomioitu tutkimukseen osallistuneiden oppilaiden yksityisyys niin, että kenenkään oppilaan henkilöllisyys ei tule tutkimusraportissa ilmi.

Pelikonseptin jatkokehittäminen

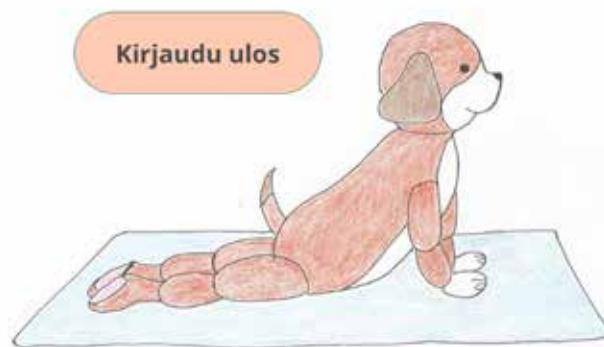
Pelikonseptista on tällä hetkellä kehitetty prototyyppi, jota tulee vielä kehittää saadun palautteen perusteella ennen lopullista lanseerausta. Pelin toimivuutta tulee testata vielä eri kokeiluryhmillä ja mahdollisesti kauemmin, jotta tiedetään, motivoiko se myös pidemmällä aikavälillä. Jatkossa harjoitteita tulee olla enemmän, jotta peli olisi toimiva mahdollisimman monelle eri käyttäjäryhmälle ja mahdollistaisi monipuolisen harjoittelun tulevaisuudessa.

Opinnäytetyön tekijät ovat jatkaneet pelisovelluksen työstämistä myös opinnäytetyön valmistumisen jälkeen. He ovat osallistuneet syksyllä 2016 Laurea-ammattikorkeakoulun tarjoamalle Business StartUp -opintojaksolle, mistä he ovat saaneet apua ja työkaluja yrittäjyyteen sekä oman yrityksen perustamiseen. Pelisovellus on myös esitelty Lastenlinnan fysioterapeuteille, jotka ovat antaneet sovelluksesta positiivista palautetta. Sovellusta on myös esitelty eri tapahtumissa ja tekijät ovat kartoittaneet mahdollisia yhteistyökumppaneita jatkokehitystä varten.

BoogieMoves

Mahtavat muuvit! Ansaitset tänään 5 pistettä!

Nähdään taas ensi kerralla!

Kuva 3. Pelin lopetus

LÄHTEET

Dicianno, B., Parmanto, B., Fairman, A., Crytzer, T., Yu, D., Pramana, G., Coughenour, D. & Petrazzi, A. 2014. Perspectives on the Evolution of Mobile (mHealth) Technologies and Application to Rehabilitation. Journal of the American Physical Therapy Association. Viitattu 4.5.2016. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4757639/>.

ETENE. Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta. 2011. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 4.5.2016. <http://etene.fi/documents/1429646/1559058/ETENE-julkaisuja+32+Sosiaali-+ja+terveysalan+eettinen+perusta.pdf/13c517e8-6644-4fa5-8c5f-193cfdce9841>.

ETENE. Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta. 2010. Teknologia ja etiikka sosiaali- ja terveysalan hoidossa ja hoivassa. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 4.5.2016. <http://etene.fi/documents/1429646/1559062/ETENE-julkaisuja+30+Teknologia+ja+etiikka+sosiaali-+ja+terveysalan+hoidossa+ja+hoivassa.pdf/fb6eee4a-38e5-4c11-9254-74b138d1935a>.

Gatica-Rojas, V. & Méndez-Rebolledo, G. 2014. Virtual reality interface devices in the reorganization of neural networks in the brain of patients with neurological diseases. Neural Regeneration Research, April 2014, Volume 9/Issue 8. Viitattu 18.9.2015. http://www.nrronline.org/temp/NeuralRegenRes98888-138889_035128.pdf.

Julin, M. 2011. Fysioterapia muutoksen kourissa? Fysioterapia. Fysioterapeuttien ammattilehti 3/11. s. 39-43.

Loria, K. 2014. Game on. Viitattu 5.10.2015. <http://search.proquest.com/nelli.laurea.fi/docview/1618137141>. Luna-Oliva, L., Ortiz-Gutiérrez, M., Cano-de la Cuerda, R., Martínez Piédrola, R., Alguacil-Diego, I., Sánchez-Camarero, C. & Martínez Culebras, M. 2013. NeuroRehabilitation 33, 513–521. Viitattu 15.4.2015. <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=2&sid=3fcb5725-4ea2-464d-b38e-4e055cd20a-6f%40sessionmgr114&hid=118>.

SOTERKO. Sosiaali- ja terveysalan asiantuntijalaitosten yhteenliittymä. 2013. Teknologian muutos lupaillee onnea, arkea ja kauhua terveyden ja hyvinvoinnin tulevaisuuteen. SOTERKO -verkoston teknologiaennakoinnin raportti. Viitattu 20.4.2016. http://www.soterko.fi/files/THL.Soterko_web.pdf.

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2013. Muotoile Suomi. Kansallinen muotoiluohjelma – Ehdotukset ohjelman strategiaksi ja toimenpiteiksi. Viitattu 25.2.2016. https://www.tem.fi/files/36278/Muotoile_Suomi_spreads.pdf.

Anna Sofia Nevanlinna, Karla Uusitalo, Marjo Ruuti & Irene Kontkanen

8. EROSELVIYTYJÄ- MOBIILISOVELLUKSEN INNOVOINTIA NEUVOKESKUKSEN KANSSA

Terveystieteiden tutkimuskeskuksella eletään nyt globaalisti aikaa, jossa huomio on siirtymässä diagnosikeskeisyydestä ja sairauksien hoidosta niihin lähtökohtiin, jotka johtavat ihmisessä tapahtuviin hyvinvointiin liittyviin toiminnan muutoksiin. Tästä ilmiöstä johtuen innovatiiviset teknologiamuodot muovaavat jo nyt terveydenhuoltopalveluita enemmän potilasta tai asiakasta aktivoiviin, personalisoihiin ja tarkoin määriteltyihin muotoihin. (Bland 2016.) Jotta tähän haasteeseen voidaan vastata, tulee ammattikorkeakoulujen toteuttaa monialaisesti, eri rajapintoja hyödyntäen, erilaisia tutkimus- ja kehittämissuunnitelmia. Terveystieteiden ja liiketalouden koulutusalojen tietotaitoa yhdistämällä voidaan tuottaa esimerkiksi erilaisia terveyspalveluja teknologiatuotekehittelyn myötä.

Korkeakoulutukselle on kohdistettu vahvoja yhteiskunnallisia odotuksia muun muassa innovaatiovalmiuksien edistämiseen. Yhdistämällä koulutusta, tutkimusta ja kehitystyötä voidaan edistää aluevaikuttavuutta ja edesauttaa innovatiivisuutta. Innovatiivisuuden oppiminen korkeakoulutuksessa edellyttää puolestaan uusia toimintatapoja ja oppimisen työvälineitä. (Kumpula 2014, 10.)

Monialaiseen osaamiseen liittyvän innovaatio-osaamisen aikaansaaminen on innovaatiopedagogiikan keskeinen tavoite. Eri alojen toisistaan poikkeavat tarkastelunäköt voivat olla innoittavia ja uusiin suuntiin vieviä. Yksi tärkeä innovaatiopedagogiikan kulmakivi on tutkimus-, kehitys ja palvelutoiminnan liittäminen osaksi opetusta. Projektien kautta opiskelijoiden on mahdollista saada käsitys

ammattikorkeakoulun ulkopuolisista toimijoista ja verkostoitua työelämän kanssa. (Niittymäki & Seppälä-Kavén 2014, 7.)

Toiminnallinen opinnäytetyö on ammattikorkeakouluissa yleisesti sovellettu opinnäytetyömuoto. Nimensä mukaisesti toiminnallinen opinnäytetyö selkeyttää yhteistyökumppanin toimintaa tai saa osallistutettua ihmisiä johonkin kehittävään toimintaan tai tapahtumaan. Toiminnallinen opinnäytetyö sisältää tutkimusvies-
tinnällisesti vakuuttavan teoreettisen viitekehyksen selvittämisen lisäksi kattavan raportin työn toiminnallisen osuuden tuottamisen eri vaiheista. Toiminnallisen opinnäytetyön ominaispiirteenä onkin tutkiva ja kehittävä ote. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9, 38, 51 - 56.)

Tässä artikkelissa käsitellään Laurean hoitotyön opiskelijoiden innovatiivisen opinnäytetyön toteuttamiseen liittyvää oppimisprosessia. Artikkelin tarkoituksena on kuvailla tämän opinnäytetyöprosessin kautta hoitotyön ja liiketalouden koulutusalojen välisten rajapintojen häivyttämisen tuomia mahdollisuuksia opiskelijan ammatillisen kasvun edistämiseksi. Tämä opinnäytetyö on loistava esimerkki siitä, miten korkeakouluopintoja eri koulutusalojen välillä voidaan yhdistää mielekkäästi siten, että ne vastaavat yksilön ja yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin. Samalla artikkeli tuo esille palvelumuotoilun merkityksen aluekehitykselle ja sidosryhmille.

Terveyttä edistävän mobiilisovelluksen luominen ammatillisen kasvun edistäjänä

Tässä luvussa tarkastellaan opinnäytetyön tekijöiden kokemuksia opinnäytetyön prosessin eri vaiheista. Ammatillisen kasvun eri ulottuvuudet tulevat esille väliot-
sikoituneiden kappaleiden kautta.

Ideointivaihe sysäyksenä kohti koulutusalojen välisiä rajapintoja

Eroauttaminen ja siihen liittyvän palvelukentän kehittäminen on kiinnostavaa. Erityisesti eron liittyvä tunteidenkäsittely ja sitä kautta saavutettava tunneterveys on merkittävä osa niin eroprosessissa edistymistä kuin yksilön kokonaisvaltaista hyvinvointia. Näiden ajatusten pohjalta hoitotyön opiskelijat lähtivät kehittämään ideaa mobiilisovelluksesta.

Hoitotyön opiskelijat osallistuivat Laurean Urasuunnittelu-opintojaksolle syksyllä 2015. Siellä he saivat tehtäväksi ideoida pikaisesti jonkin sähköisen terveyspalvelun. Opiskelijat ideoivat Eroselviytyjän ilman mitään suurempia suunnitelmia sen toteuttamisesta. Opintojakson opettaja innostui ideasta.

Tämän opintojakson jälkeen mobiilisovelluksen tuottaminen alkoi vaikuttaa vähitellen luonteelta ja toimivalta liikeidean toteutumismuodolta. Opiskelijat kokivat, että jo idean syntymisen ja sen kehittäminen ajatusten tasolla alkoi viedä heidän ammatillista kehitystään kohti innovatiivisia ulottuvuuksia. Mobiilisovelluksen

kehittämisen kautta näyttöön perustuva terveystieto, joka on erittäin tärkeä osa hoitotyön korkeakoulutusta, yhdistyy palvelumuotoiluun, joka puolestaan liittyy liiketalouden koulutusalan peruspilareihin. Opiskelijat tunsivat suurta kiinnostusta kehittämisprojektiä kohtaan, mutta samalla omien taitojen ja kykyjen riittävyys epäilytti.

Projektiin tarvittavien aineiden löytyminen luo ammatillista itseluottamusta

Opinnäytetyön idea matalan kynnyksen apuvälineestä eroon liittyvien tunteiden käsittelyyn tuli opiskelijoilta itseltään, mutta projekti haluttiin toteuttaa yhteistyössä työelämän kanssa. Vuoden 2016 alussa opiskelijat tutustuivat tutkimus- ja teorian tietoon hyvinvointitekologiaan ja mobiilisovelluksiin liittyen. Samalla opiskelijat kävivät neuvottelukeskustelussa Neuvokeskuksessa pohtimassa ideaansa ja sen toteuttamismahdollisuuksia. Opiskelijoiden tutkiessa aihepiirejä tarkemmin, heidän mielenkiintonsa alkoi kohdentua erityisesti eroon liittyviin tunteisiin ja

Kuva 1- Eroselviytyjä-mobiilisovellus kulkee rinnalla läpi akuutin erokriisin. Kuten navigaattori, se auttaa vaihe vaiheelta.

lopulta yhteistyökumppaniksi valikoitui Ensi- ja turvakotien liitto, eropalveluja tuottava Neuvokeskus.

Neuvokeskuksen toiminnanjohtaja Jussi Pullin kanssa sovittiin, että opiskelijoiden toteuttama opinnäytetyöprojekti tuottaisi sisältöä heidän tuottamaansa mobiilisovellukseen. Sovelluksen käyttöä ajatellen kohdejoukoksi muodostui akuutissa erokriisissä olevat lapsiperheiden vanhemmat (kuva 1).

Tässä vaiheessa merkillepantavaa oli se, miten paljon kannustusta opiskelijat kokivat saavansa paitsi toisiltaan, mutta erityisesti yhteistyötahoiltaan Neuvokeskuksesta, ohjaajilta sekä muilta projektin myötävaikuttajilta. Tämä vaihe oli erityisen tärkeä opiskelijoiden eli mobiilisovelluksen kehittäjien ammatillisen itsetunnon rakentumisen kannalta. Opiskelijat kokivat, että heidän innovatiivista ja rohkeaa otettaan terveysalan opiskelijoina ja tulevana ammattilaisina osattiin arvostaa.

Projektin sisältöön paneutuminen avaa ammatillisia näköaloja

Seuraavaksi opinnäytetyöprosessi eteni vaiheeseen, jossa opiskelijat haastattelivat noin kymmentä eri henkilöä, jotka olivat eronneet parisuhteesta. Merkittävien haastatteluista esiin noussut havainto oli se, että eronneet henkilöt kaipasivat erokriisin keskellä käytännöllistä tietoa aiheeseen liittyen. Mobiilisovelluksen sisällön laatisemassa hyödynnettiin haastattelujen kautta saadun tiedon lisäksi myös työelämäkumppanin eroasiantuntijoiden ajatuksia ja tietoa.

Yrittäjyys ja innovatiivisuus tuovat ammatillista energiaa

Opiskelijoiden osallistuminen keväällä 2016 Laurea ammattikorkeakoulun StartUp –opintojaksolle osoittautui erittäin oleelliseksi elementiksi ammatillista kasvua ja ammatillisen näkökulman laajentamista ajatellen. Alkuperäinen kehittämistyöidea oli erosovelluksen tekeminen, mutta Keväällä 2016 Laurea StartUp -opintojaksolla opiskelijat kehittivät sen eroselviytyjä mobiilisovelluksen rinnalle isomman konseptin ja kokonaisen yritysideoan. Laurea StartUp -opintojaksolla opiskelijat tutustuivat myös liiketalouden lehtoreihin, joista yhdestä tuli opinnäytetyön varsinaisen ohjaaja. StartUp -opintojakso auttoi opiskelijoita ymmärtämään, että idean jalostaminen ei välttämättä rajautuisi pelkästään opinnäytetyöksi tai yhdeksi erilliseksi projektiksi, vaan että hoitotyön ammattilaisena opiskelijat voisivat oikeasti työllistyä yrittäjinä mobiilisovelluksen kautta. Opintojakson opettajat kannustivat ja osoittivat valmiutta toimia opiskelijoiden tukena, mikäli he ryhtyivät yrittäjiksi.

Opiskelijoiden käsitykset terveydenhoitajan ja sairaanhoitajan työstä ja sen harjoittamisen mahdollisuuksista mullistuivat täysin, kun liiketalouden ja innovatiivisuuden ajatukset yhdistyivät osaksi omaa roolia tulevana terveydenhuollon ammattilaisena. Opiskelijat oivalsivat, että terveydenhuollon ammattihenkilö voi ryhtyä yrittäjäksi niinkin, ettei hän vain toimi yrittäjänä sairaanhoitopalveluja tarjoavassa liiketoiminnassa, vaan että hän todella luovalla ja uudella tavalla toteuttaa hoitotyötä ja hyvinvoinnin edistämistä. Poikkitieteellinen ja innovatiivinen ajattelu ja työskentely tulivat opintojaksolla opiskelijoille tutuiksi ja näitä oppeja ja ajatuksia hyödynnettiin tämän opinnäytetyöprojektin eri vaiheissa.

*Ero on myös mahdollisuus voimaantua.
Aluksi sinusta voi tuntua, että olet menettänyt
kokonaan oman voimasi. Tiedä, että olet voimakkaampi
kuin uskotkaan.
Autamme sinua löytämään työkaluja, joilla voit
rakentaa omaa voimaasi ja itsetuntoasi.
Oma voima on sisäisen turvallisuuden rakentamista.*

Kuva 2. Eroselviytyjä-mobiilisovelluksen keskeinen teema on käyttäjän pystyvyyskoke-
muksen vahvistaminen kannustavalla ohjauksella.

Projektin sisällön esittelemine ja testaaminen luo tehdyille työlle arvon

Kesän 2016 kynnyksellä mobiilisovelluksen sisällön ensimmäistä versiota esitel-
tiin opiskelijoiden toimesta Neuvokeskuksen kehittämispäivillä asiantuntijoille.
Mobiilisovelluksen sisältö koski tunteiden käsittelyä sekä terveyttä. Hoitotieteeseen
ja näyttöön perustuva tunneterveys olisi tarkoitus tuoda osaksi ihmisen arkea
mobiilisovelluksen muodossa (kuva 2). Todettiin, että sovellukselle koettiin tar-
vetta ja asiantuntijoiden antama palaute oli pääasiassa positiivista. Alkusuksysta
opiskelijat tapasivat vielä Neuvokeskuksen toiminnanjohtaja Jussi Pullin käyden
läpi peliin tuotettua sisältöä. Samalla sovittiin Neuvokeskuksen toteuttamasta
asiakastestauksesta.

Opiskelijoiden pettymykseksi toimeksiantajan toimesta toteutettava testaaminen
ei sujunut suunnitelmien mukaan. Palautetta kuitenkin saatiin sen verran, mobi-
ilisovelluksen sisältö voitiin viimeistellä. Tässä vaiheessa opiskelijat oivalsivat, mil-
lainen merkitys projektin sisällön esittelemisellä ja käytännön kokeilulla on oman
työn arvon ja merkityksellisyyden hahmottumiselle. Onkin hyvä todeta, että projek-
teissa tärkeintä on se, että itse oppii uutta ja kehittyy ammatillisesti, vaikkei kaikki
prosessissa etenisikään toivotulla tavalla.

Terveyttä edistävän mobiilisovelluksen toimeksiantajan kokemuksia yhteistyöprojektista

Opiskelijat pyysivät toimeksiantajalta palautetta mobiilisovelluksen kehittämiseen
liittyvästä yhteistyöprojektista. Toimeksiantajan mukaan tuotteen kehittämispro-
sessi lähti liikkeelle opiskelijoiden ideasta ja yhteydenotosta Ensi- ja turvakotien
liiton Neuvokeskukseen. Idea oli toimeksiantajan mukaan hyvin ajankohtainen ja

soveltui hyvin tämän päivän vaatimuksiin avun saannin ja itsetuntemuksen lisää-
miseen mahdollistavista mobiilipalveluista eron kohdatessa. Neuvokeskuksesta
opiskelijat saivat asiantuntijamateriaalin käyttöönsä ja sitä kautta rakensivat
ideaansa eteenpäin sisällön osalta. Opiskelijoiden laatima toteutusaikataulu oli
realistinen ja aikataulussa pysyttiin hyvin koko prosessin ajan. Opiskelijat huoleh-
tivat aktiivisesti yhteydenotosta sekä tapaamisten järjestämisestä Neuvokeskuksen
kanssa. Opiskelijat työskentelivät aktiivisesti asian ympärillä ja heidän oma kiin-
nostuksensa kasvoi hankkeen edetessä.

Neuvokeskuksen toiminnanjohtaja Jussi Pulli koki, että opiskelijat onnistuivat kii-
tettävästi työelämän ja opinnäytetyön yhteensovittamisessa. He toivat myös omilla
persoonillaan kehittämiseen mukaan innostuneen aktiivisen ilmapiirin. Hankkeen
aikana ammattilaiset sekä asiakkaat saivat antaa palautetta, joka lisäsi lähinnä asi-
akkaille merkityksen tunnetta. Opiskelijat yhdistivät hienosti sekä ammatillista
että teoreettista tietoa ja sitä kautta saivat valmiiksi arkielämässä varmasti toimi-
van tuotteen. Yhteistyö toimi kiitettävästi koko prosessin ajan ja opiskelijat olivat
oma-aloitteisia viemään hanketta eteenpäin sekä asettivat realistisen aikataulutuk-
sen kokonaisuudelle. Lopputuloksena syntyi käyttökelpoinen prototyyppi erosta
selviytymiseen. Neuvokeskuksen tavoitteena on kehittää prototyyppiä mobiiliso-
vellukseksi vuoden 2017 aikana. (Nevanlinna & Uusitalo, 2016.)

LÄHTEET

Bland, J. 2016. Where is Health Care Headed? Integrative Medicine: A Clinician's Journal 15(3):16 - 18.

Kumpula, M. 2014. Ekskursio projektipajoihin: Opiskelijoiden kokemuksia monialaisista oppimisprojekteista. Turun ammattikorkeakoulu.

Nevanlinna, A. S. & Uusitalo, K. 2016. Eroselviytyjä: Sähköinen omahoito apuna erokriisissä. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu.

Niittymäki, S. & Seppälä-Kavén, U. 2014. Innovatiivista ammattitaito monialaisista oppimisprojekteista: Projektipajaohjaajan käsikirja. Turun ammattikorkeakoulu.

Vilkkä, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Tammi.

Monika Lehtinen & Marianne Nurmi

9. OPINNÄYTETYÖPROSESSINA TEHTY OPAS NUORILLE RASKAUDENAIKAISESTA TUPAKOINNISTA

Laurea-ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijoiden toiminnallisessa opinnäytetyössä ”Savuttomuus – Yksi päätös kahden puolesta” on perehdytty nuorten raskaudenaikaiseen tupakointiin, raskaudenaikaisen tupakoinnin aiheuttamiin terveysvaikutuksiin sekä tupakoinnin lopettamiseen liittyviin tekijöihin. Lisäksi osana opinnäytetyötä nuorille on tehty raskaudenaikaisesta tupakoinnista kertova opas. Opinnäytetyössä nostetaan esille se, miten muissa Pohjoismaissa raskaana olevien tupakointi on vähentynyt yli 20 vuoden ajan, mutta Suomessa vastaavaa ei ole tapahtunut. Suomessa raskaudenaikainen tupakointi on erityisen yleistä nuorien, alle 20-vuotiaiden keskuudessa. Heistä jopa joka toinen tupakoi raskaana ollessaan. Siispä erityisesti nuorten raskaudenaikaisen tupakoinnin vähentämiseen on syytä panostaa.

Tupakointi vaikuttaa monilla eri tavoilla raskaaksi tulemiseen, raskauden kulkuun, sikiön kehittymiseen sekä lapsen terveyteen myöhemmässä iässä. Yli 20 savuketta päivittäin polttavien naisten hedelmällisyys heikentyy kaksinkertaisesti verrattuna tupakoimattomiin naisiin. Mikäli hedelmöitys tapahtuu, ja raskaus käynnistyy, on tupakoinnilla myös raskauden kulkua heikentäviä vaikutuksia. Esimerkiksi alkuraskauden keskenmenoriski sekä istukan kiinnittymiseen liittyvien häiriöiden riski on noin kaksinkertainen. Tupakointi on myös yhteydessä ennenaikaiseen synnytykseen ja sen tiedetään aiheuttavan noin 15 % kaikista ennenaikaisista synnytyksistä. (HUS 2015; Vierola 2010, 57, 71, 74.)

Sikiö kärsii monin tavoin odottavan äidin tupakoinnista. Tupakan nikotiini supistaa sikiölle verta tuovia napa-, istukka- ja kohtuverisuonia, jolloin veren virtaus näissä heikkenee. Tämä aiheuttaa sikiölle hapenpuutteen. Tupakassa oleva häkä estää hapen normaalia kulkeutumista soluihin. Häkä sitoutuu veren happea kuljettavaan hemoglobiiniin voimakkaammin kuin itse happi, jonka seurauksena veren hapenkuljetuskyky heikkenee. Raskaudenaikainen tupakointi aiheuttaa hapenpuutteen lisäksi myös ravinnonsaannin heikentymistä, jonka seurauksena sikiön kasvu hidastuu ja vauva painaa syntyessään vähemmän. Erityisesti raskauden loppuvaiheessa tapahtuva tupakointi voi myös aiheuttaa syntyvälle lapselle vieroitusoireita kuten itkuisuutta. (Ekblad ym. 2015, 631; HUS 2015; Pietiläinen & Väyrynen 2015, 189; Vierola 2010, 65, 67–68, 72.)

Raskaudenaikainen tupakointi aiheuttaa lapselle vaikutuksia myös syntymän jälkeen. Esimerkiksi kätkytkuoleman ja koliikin riski kasvaa. Alkuraskauden tupakointi vaikuttaa haitallisesti sikiön hengitysteiden kehitykseen, jonka seurauksena lapsen keuhkoputket ja keuhkot ovat syntyessä pienemmät kuin normaalisti. Lapsen immuunivaste heikkenee, jonka seurauksena lapsen riski sairastua astmaan, allergiseen nuhaan tai atopiaan kaksinkertaistuu. Sikiön keskushermoston kehityshäiriöiden myötä aivoihin saattaa muodostua pitkäaikaisia rakenteellisia muutoksia. Esimerkiksi käytöshäiriöiden sekä oppimis- ja keskittymisvaikeuksien riski voi kasvaa. Lisäksi on huomattu, että raskauden aikainen tupakointi vaikuttaa haitallisesti poikasikiön sukusolujen sekä kiven kehitykseen. (Ekblad ym. 2015 632; Huovinen 2004, 39; Kulonen 2013; Tiitinen 2015; Vierola 2010, 76-79.)

Toiminnallisen oppinnäytetyön tavoitteena on käytännön toiminnan ohjeistaminen, opastaminen tai jonkin toiminnan järjestäminen. Esimerkiksi oppaan kirjoittaminen on yksi toiminnallisen oppinnäytetyön muoto. Terveysaineistossa, esimerkiksi terveyden edistämiseen tähtäävässä oppaassa, käytettävän tiedon tulee olla oikeaa ja virheetöntä, ajan tasalla olevaa, objektiivista sekä määrältään sopivaa. Käytetyn tiedon tulee perustua tutkittuun tietoon. Oppaassa keskeisten asioiden lyhyt ja ytimekäs esittelytapa on hyvä vaihtoehto. Ennen oppaan kirjoittamista on tärkeää määrittellä, kenelle se kirjoitetaan ja kuka sitä tulee lukemaan. Lisäksi ennalta olisi hyvä miettiä miten ja minkälaisissa tilanteissa lukija opasta lukee. Luetaanko se kerralla kokonaan vai vähitellen ja selailleen? Lukijan mielenkiintoa lisäävät uusi tieto, uudet näkökulmat ja ymmärrettävä esitystapa. (Mertanen 2007, 31–32; Parkkunen ym. 2001, 12; Torkkola ym. 2002, 36; Vilka & Airaksinen 2003, 9.)

Nuorille suunnatussa oppaassa ei tulisi olla liian pitkiä tekstejä eikä asioita pitäisi selittää liian monimutkaisesti tai vieraita sanoja käyttäen. Jotta nuorella olisi halu oppia lukemastaan, on aineiston herätettävä mielenkiintoa ja kyettävä pitämään sitä yllä. Kuvien esittämistapaan tulee kiinnittää huomiota. Nuoret voivat karsastaa aineistoja, joissa on käytetty synkkiä tai värittömiä materiaaleja. (Kaivola & Löytönen 2006, 96; Parkkunen ym. 2001, 14, 18-19.)

Oppinnäytetyönä toteutettiin nuorille suunnattu terveyden edistämisen opas, jonka tavoitteena on antaa nuorille tietoa raskaudenaikaisen tupakoinnin vaikutuksista sekä tupakoinnin lopettamisesta. Tekstit oppaaseen valittiin oppinnäytetyössä olevasta teorialiedosta. Oppaan aihealueiksi valikoituivat tupakoinnin vaikutukset sikiöön, tupakoinnin vaikutukset myöhempään lapsen terveyteen ja raskaana olevan äidin terveyteen sekä tupakoinnin lopettaminen. Kustakin aihealueesta valittiin keskeisimmät tiedot, jotka kirjoitettiin oppaaseen mahdollisimman yksinkertaisesti ja helposti luettavalla tavalla. Lääketieteellistä sanastoa ei käytetty oppaan ymmärrettävyyden parantamiseksi. Kuvitus on tärkeä osa oppaan tekoa, joten jo aikaisessa vaiheessa oppaan tekoa päädyttiin käyttämään omaa kuvittajaa. Yhteistyössä kuvittajan kanssa oppaaseen saatiin selkeät, yhtenäiset ja teemaan sopivat kuvat. Alustava opas testattiin kohderyhmällä ammattikoulussa. Arviointiryhmä koostui pääasiassa 16-18 -vuotiaista nuorista. Arviointi toteutettiin kyselylomakkeella, jossa arvioitiin sisältöä, ulkoasua ja oppaan nuorissa herättämiä ajatuksia. Arvioinnin perusteella opas muokattiin entistä paremmin nuorille sopivaksi. Lopullisen oppaan pääsisältö jakautuu raskaudenaikaisen tupakoinnin vaikutuksiin ja tupakoinnin lopettamiseen. Valmis opas on lähetetty jaettavaksi Espoon kaupungin koulu- ja opiskeluterveydenhuollolle. Valmis oppinnäytetyö ja opas löytyvät lähiaikoina myös osoitteesta www.theseus.fi.

LÄHTEET

Ekblad, M., Gissler, M., Korkeila, J. & Lehtonen, L. 2015. Sikiön tupakka-altistuksen vaikutukset lapsen terveyteen. Suomen Lääkärilehti. <http://www.fimnet.fi/cl/laakarilehti/pdf/2015/SLL102015-629.pdf>

Huovinen, M. 2004. Tupakka. Helsinki: Duodecim.

HUS. 2015. Tupakointi raskauden ja imetyksen aikana. <http://www.hus.fi/sairaanhoito/sairaanhoitopalvelut/teratologinen-tietopalvelu/paihteet/Sivut/Tupakka.aspx>

Kaivola, T. & Löytönen, M. 2006. Lasten ja nuorten tietokirjojen esitystapa. Teoksessa Hiiden-maa, P., Jussila, R. & Nissinen, A. (toim.) Hyvä kirja. Helsinki: Suomen tietokirjailijat, 85-96.

Kulonen, S. (toim.) 2013. Raskausaikainen tupakointi voi aiheuttaa lapselle käytöshäiriöitä. Potilaan lääkärilehti. <http://www.potilaanlaakarilehti.fi/uutiset/raskausaikainen-tupakointi-voi-aiheuttaa-lapsen-kaytoshairioita/#.VlxKjPnhDIU>

Mertanen, V. 2007. Tietokirjoittajan käsikirja. Tampere: Vastapaino

Parkkunen, N., Vertio, H. & Koskinen-Ollonqvist, P. 2001. Terveysaineiston suunnittelun ja arvioinnin opas. Helsinki: Terveyden edistämisen keskus.

Pietiläinen, S. & Väyrynen, P. 2015. Raskausajan terveysneuvonta. Teoksessa Paananen, U-K., Pietiläinen, S., Raussi-Lehto, E. & Äimälä A-M. (toim.) Kätilötyö – Raskaus, synnytys ja lapsivuodeaika. Helsinki: Edita, 184-190.

Tiitinen, A. 2015. Raskaus ja tupakointi. Terveyskirjasto. http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlko0984

Torkkola, S., Heikkinen, H. & Tiainen, S. 2002. Potilasohjeet ymmärrettäväksi – Opas potilasohjeiden tekijöille. Helsinki: Tammi.

Vierola, H. 2010. Tyttöjen ja naisten tupakkatietokirja. 5., uudistettu painos. Helsinki: Tietosanoma.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. 1.-2. painos. Helsinki: Tammi.

Katja Tikkanen, Anniina Kemppainen & Johanna Laine

10. SOSIONOMIOPISKELIJOIDEN VIDEOPROJEKTI LISÄSI TIETOA TYÖSSÄKÄYNNIN JA OMAISHOIVAN YHDISTÄMISESTÄ

Työelämän kiristyneet vaatimukset yhdistettynä perhe-elämän haasteisiin ovat yhteiskunnallisesti merkittävä kehittämiskohde (Nykänen, Oinonen, Turtio ja Vesterinen 2014, 4). Jopa yli 700 000 suomalaista, eli lähes kolmannes työssäkäyvistä, yhdistää arjessaan ansiotyön ja omaisesta tai läheisestä huolehtimisen tämän korkean iän, sairauden tai vamman takia. Läheishoiva koskettaa suurta osaa työssäkäyvistä ja määrän odotetaan kasvavan muun muassa väestön ikääntymisen myötä. Työn ja omaishoivan yhteensovittamista edistävät joustavat työkäytännöt, työyhteisön empatia, toimivat palvelut sekä uuden teknologian hyödyntäminen. (Kauppinen ja Silfver-Kuhlampi 2015, 12, 191.)

Tietoa erilaisista mahdollisuuksista, keinoista ja lainsäädännöstä tarvitaan kuitenkin lisää niin työnantaja- kuin työntekijäpuolellakin. Omaishoitajaystävällinen henkilöstöpolitiikka on sekä inhimillisesti, taloudellisesti että yhteiskunnallisesti kestävää henkilöstöpolitiikkaa. Monelle työssäkäyvälle omaishoitajalle työ on puolestaan paitsi taloudellinen välttämättömyys niin myös tärkeä voimavara ja selviytymiskeino (Kauppinen ja Silfver-Kuhlampi 2015, 16).

Kuva 1. Noin kolmannes työssäkäyvistä yhdistää arjessaan ansiotyön ja omaisesta tai läheisestä huolehtimisen.

Espoon ja Kauniaisten omaishoitajat ja läheiset yhdistyksen (Eska) hallinnoimassa ja Raha-automaattiyhdistyksen rahoittamassa Oma Tuki – hankkeessa ajankoh- taista teemaa lähestyttiin tiedon lisäämisen, uusien toimintamallien luomisen ja omaishoitajamyönteisten työyhteisökulttuurien vahvistamisen kautta. Tietoa, taitoa ja ymmärrystä edistettiin muun muassa kouluttamalla, ohjaamalla, neuvo- malla ja viestimällä. (ks. Espoon ja Kauniaisten omaishoitajat ja läheiset ry 2017.) Työssäkäyvien omaishoitajien kohdalla hankkeen järjestämiin koulutuksiin ja seminaareihin osallistuminen oli usein kuitenkin haasteellista päivätöiden vaateiden ja läheishoivan sitovuuden takia. Löytyisikö tiedon levittämisen kehittämistarpeen muita aikaa ja paikkaan sitomattomia keinoja?

Eskan toiminnanjohtaja Kristiina Mustakallion yhteydenotto Laurea- ammattikorkeakouluun poiki opiskelijoiden toteuttaman videoprojektin muodossa onnistuneen ratkaisun tähän haasteeseen. Oma Tuki –hankkeen toimeksiantopyyn- töön tarttuivat sosionomiopiskelijat Anniina Kemppainen ja Johanna Laine. Projektin edellytti heiltä tiiviin aikataulun sekä laajan asiakokonaisuuden ja yhteistyökump- paniverkoston takia tehokasta ajankäytön hallintaa, korkeaa tekemisen tasoa sekä hyviä vuorovaikutustaitoja. Lopputuloksena syntyi kuuden informatiivisen videon sarja, jossa teemaa käsitellään eri asiantuntijoiden kertomana.

Oma Tuki –hankkeessa edistetään työssäkäyvien omaishoitajien työssäjaksamista

Omaishoitajuus on huolehtimista täysipäiväisesti tai työn ohella perheenjäsenestä tai muusta läheisestä, joka ei sairaudesta, vammasta tai muusta erityisestä hoivan tarpeesta johtuen selviä arjen tilanteista omatoimisesti. Rajaa normaalin arjen hyvien tekojen sekä lähimmäisen auttamisen ja omaishoitajuuden välillä ei ole tarkasti määritelty. Katsotaan, että omaishoito eroaa tavanomaisesta vastavuoroi- sesta auttamisesta siinä, että omaishoittoon liittyy vaatavuus ja vahva sitoutuvuus. Mikkola (2005) toteaa omaishoidon tärkeimmäksi motiiviksi läheisen suhteen, joka ei ole syntynyt hoidon tarpeen perusteella vaan on olemassa siitä riippumatta. (Voutilainen, Kattainen ja Heinola 2006, 14.) Omaishoitajista vain pieni osa on kun- nallisen tuen piirissä, eikä omaishoitajuutta aina edes itse tunnisteta (Kaivolainen, Kotiranta, Mäkinen, Purhonen ja Salanko-Vuorela 2011,13–14).

Usein käytetään rinnakkain sekä omaishoidon että hoivan käsitteitä (ks. Kauppinen ja Silver-Kuhalampi 2015; Tikkanen 2016). Omaishoitoa koskevassa lainsäädän- nössä puhutaan nimenomaan omaishoidosta mutta hoivan käsitettä puoltavat Tikkasen (2016, 16) mukaan sen monimerkityksellisyys, joka hoidon rinnalla nos- taa esille inhimillisiin tunteisiin, tarvitsevuuteen ja sidoksiin liittyviä merkityksiä. Siksi tässäkin artikkelissa käytetään kumpaakin käsitettä.

Kuva 2. Jokainen omaishoitotilanne on erilainen. Kuva: 123rf.fi-kuvapalvelu

Oma Tuki -hanke on Espoon ja Kauniaisten omaishoitajat ja läheiset ry:n (Eska) vetämä nelivuotinen kehittämishanke, jonka tarkoituksena oli kehittää työssäkäyville omaishoitajille tukimalli omaishoidon ja työssäkäynnin yhdistämiseksi. Oma Tuki -hanke loi uusia toimintamalleja omaishoidon ja työn yhteensovittamiseksi sekä kehitti työyhteisökohtaisia omaishoitajien tukimuotoja yhteistyökumppaniensa Elon, Kauniaisten kaupungin ja Espoon seurakuntayhtymän kanssa. Hanke edisti työssäkäyvien omaishoitajien työssäjaksamista sekä vahvisti perheystävällistä ja omaishoitajamyönteistä työyhteisökulttuuria. Hankkeessa pyrittiin löytämään yhdessä yhteistyökumppaniensa kanssa työyhteisön omaishoitotilanteessa olevia ja sitä ennakoivia työntekijöitä sekä kartoittamaan henkilöstön toiveita ja tarpeita. (Espoon ja Kauniaisten omaishoitajat ja läheiset ry 2017.)

Hanke lisäsi myös työssäkäyvien omaishoitajien tietoa, taitoa ja ymmärrystä varhaisen puuttumisen keinoin kuten kouluttamalla, ohjaamalla, neuvomalla ja viestimällä sekä vertais- ja virkistystoiminnalla. Hanke lisäsi henkilöstöhallinnon tietoa omaishoitajuudesta työnantajakohtaisten toimintamallien kehittämisen tueksi. Toiminnalla tavoiteltiin työssäkäyvien omaishoitajien jaksamisen paranemista, arjen helpottumista ja palveluiden tunnetuksi tekemistä. Hankkeen kautta työyhteisön omaishoitajietoisuus ja -myönteisyys voi lisääntyä ja hankkeen myötä rakennettava työnantajakohtainen toimintamalli on sovellettavissa myös muihin toimintoihin ja työyhteisöihin. (Espoon ja Kauniaisten omaishoitajat ja läheiset ry 2017.)

Kaisa Kauppinen ja Mia Silfver-Kuhalammen (2015) työssäkäynnin ja omaishoivan yhteensovittamista selvittävän tutkimuksen tulokset osoittavat, että työssäkäynti ja läheishoiva voidaan järjestää niin, että mahdollisimman moni työhaluinen hoivaaja voi käydä ansiotyössä työuransa eri vaiheissa. Hoivan ja työssäkäynnin tasapainoa on mahdollista monin tavoin tukea ja vahvistaa. (Kauppinen ja Silfver-Kuhalampi 2015.) Näistä mahdollisuuksista tarvittiin lisää tietoa Oma Tuki -hankkeen tavoitteiden mukaisesti.

Videoprojektin toteutuksen kuvaus

Sosionomiopiskelijat Johanna Laine ja Anniina Kemppainen toteuttivat osana täydentäviä opintojaan syksyllä 2016 kuusi videota omaishoitajien työssä jaksamiseen liittyvän Oma tuki -hankkeen tuloksista. Videoiden tavoite oli herättää mielenkiintoa omaishoitajien työssä jaksamisen edistämiseksi sekä antaa tietoa keinoista, joilla omaishoitaja voi helpottaa kuormitustaan. Videoiden fokus ei ole itse omaishoidossa, vaan tuen löytämisessä omaishoitajien työssäkäynnin ja omaishoidon yhdistämiseksi. Kohderyhmänä ovat työssäkäyvät omaishoitajat, työnantajat/ henkilöstöhallinto ja muut asiasta kiinnostuneet.

Projektin aikataulu kesti puolisen vuotta ja se toteutettiin kokonaisuudessaan kesä-joulukuun 2016 välillä. Opiskelijat tapasivat Oma Tuki -hankkeen vetäjät Kristiina Mustakallion ja Mia Silfver-Kuhalammen ensimmäistä kertaa projektin ohjaavana opettajana toimivan Katja Tikkasen kanssa kesäkuussa 2016 kokouksessa, missä videon tilaajat kertoivat Oma Tuki -hankkeesta, alustavista suunnitelmistaan videoille sekä niiden kohderyhmästä. Heidän toiveenaan oli, että videoissa esiintyvä asia esitettäisiin tiiviissä muodossa ja positiivisessa hengessä. Videot toimivat johdattelijana ottamaan asioista tarkemmin selvää Oma Tuki -hankkeen sivuilta sekä mm. Omaishoitajat.fi -portaalista.

Tarkoituksena oli haastatella kuutta asiantuntijaa eri teemoista. Nämä asiantuntijavalinnat ja teemat perustuivat Oma Tuki -hankkeen valmennuksissa esitettyihin luentoihin. Parin ammattilaisen kohdalla tapahtui muutoksia. Juristia vaihdettiin aikataulusyiden takia ja alkuperäiseen suunnitelmaan kuulunut psykologinen näkökulma jäi valitettavasti kokonaan pois. Videoiden teemat keskittyivät lopulta lainsäädännön, julkisten palvelujen, järjestöjen tuen, työssä jaksamista edistävien keinojen, työterveyshuollon tarjoaman tuen, omaishoitajuuden määrittelyn sekä Oma Tuki -hankkeen tavoitteiden ja tulosten esittelyyn.

Elokuun lopussa sovittiin tarkemmin projektin jatkosta ja haastattelujen aikatauluista. Syys-lokakuussa suunniteltiin käsikirjoitukset, kuvattiin asiantuntijahaastattelut sekä saatiin toimeksiantajan palaute videoiden sisällöstä ja oleellisimmista osista. Lisäksi videoiden taustalle hankittiin ja kuvattiin teemaan liittyvää taustakuvamateriaalia sekä suunniteltiin opiskelijan ystävän säveltämän yhtenäisen taustamusiikki. Teemaan sopivia still-kuvia hankittiin 123rf.fi-kuvapalvelusta opiskelijoiden itse tuottaman kuvituksen lisäksi. Loka-marraskuussa videot editoitiin ja tiivistettiin 5-7 minuutin pituisiksi tiiviiksi tietopaketeiksi Laurean Comms-ohjauspalvelun tukemana. Joulukuun alussa videot toimitettiin Oma Tuki -hankkeelle ja niitä muokattiin työelämän kumppanin toiveiden mukaisesti. Joulukuun puolesta välissä valmiit videot luovutettiin toimeksiantajalle.

Koska videoiden kohderyhmänä olivat työssäkäyvät omaishoitajat, käytettiin työelämää kuvatessa rohkeasti myös nuoria kasvoja kuvituskuvin - onhan Kauppinen ja Silfver-Kuhalammen (2015, 21) viitaten lasten ja puolison hoivatilanteet kaikista kuormittavimpia omaishoitotilanteita työssäkäyvälle omaishoitajalle. Taustakuvissa esitettiin niin naisia kuin miehiäkin omaishoitajina ja opiskelijat kuvasivat itse mm. miehisen kuvan lepoon asetetusta vasarasta ja nauloista ”Olen saldovapaalla” -kyltin kanssa. Tällä pyrittiin avartamaan katsojan mielikuvia siitä, miten monimuotoinen ilmiö omaishoitajuus on. Vaikeatkin tilanteet haluttiin kuvittaa ratkaisukeskeisesti edeten, jotta videoissa säilyi arvostava ja positiivinen sävy omaishoitajia kohtaan sekä pilkahdus toivoa raskaan omaishoitotilanteen keskellä.

Kuva 3. Opiskelijoiden tuottamaa taustakuvitusta videota varten. Kuva: Johanna Laine

Projektin tuloksena kuusi informatiivista videota

Oma Tuki – hankkeen projektipäällikkö ja Espoon ja Kauniaisten omaishoitajat ja läheiset ry:n toiminnanjohtaja Kristiina Mustakallio toimi asiantuntijana kahdessa videossa. Koska asiaa omaishoitajuudesta, Oma Tuki –hankkeesta ja järjestöjen tuesta oli niin paljon, päättivät opiskelijat jakaa asiasisällön kahteen eri videoon. Oma Tuki – hanke ja omaishoitajan määritelmä sekä omaishoitajan palveluiden tietolähteet tulivat omaan videoon ja yhdistysten osuus, mm. vertaistuki, virkistystoiminta, omaishoitajavalmennus sekä tiedotus, tulivat toiseen videoon. Näin videoista saatiin jäsentyneempiä sekä selkeämpiä kokonaisuuksia. Myös noin viiden minuutin pituustavoite saavutettiin jakamalla video kahteen osaan.

Tutkija Mia Silfver-Kuhalammen videossa käsitellään työn ja omaishoidon yhdistämistä sekä omaishoitajan työssä jaksamista tukevia keinoja. Videossa Silfver-Kuhalampi kertoo, miten työssäkäyvien omaishoitajien jaksamista voidaan edistää, työpaikan suhtautumisesta omaishoitotilanteeseen (kollegojen ja esimiesten tuen tärkeys), työpaikan joustavien käytäntöjen merkityksestä jaksamista edistävänä tekijänä, työterveyshuollon tuesta omaishoitajatilanteessa sekä erilaisten omaishoitotilanteiden kuormittavuudesta. Videossa painotetaan myös omaishoitajan oman terveydentilan huolehtimisen tärkeyttä eli sitä, kuinka tärkeää on, että omaishoitajalla on asiat hyvin, jotta myös hoidettavalla on asiat hyvin. Tavoitteena oli tuoda asiat esille positiivisesti ja kannustaa sekä tiedottaa omaishoitajia vertaistukiryhmistä, omasta jaksamisesta huolehtimisesta sekä läheisten tuen merkityksestä.

Työeläkeyhtiö Elon HR-päällikkö Marjo Kuosan videossa käsitellään henkilöstöhallintoa, työyhteisöä sekä työterveyshuoltoa omaishoitajien työssä jaksamisen tukena. Elo on ollut Oma Tuki –hankkeen yhteistyökumppani, joka on kehittänyt hyviä toimintatapoja omaishoitajien tunnistamiseksi ja työssä jaksamisen tukemiseksi sekä luonut hankkeen tuloksena intraverkkoonsa oman portaalin, josta

omaishoitajat saavat tietoa ja tukea omaishoitajuuteen liittyvistä asioista ja tilannetta tukevista Elon käytännöistä. Videolla käsitellään, kuinka työeläkeyhtiö Elo tukee omaishoitajien työssä jaksamista mm. työaikajoustoin, erinäisin työjärjestelyin (mm. etätyökäytännöt, vapaat) ja vertaistukiryhmin sekä tärkeää työterveyshuollon roolia omaishoitajien tukemisessa ja kuntoutukseen ohjaamisessa. Kuosa painottaa sitä, kuinka tärkeää työyhteisön, esimiesten ja kollegoiden empaattinen suhtautuminen omaishoitotilanteessa oleviin on ja kertoo, miksi muidenkin työntekijöiden kannattaisi toimia samoin.

Kauniaisten kaupungin kotihoidon ohjaajan Maria Seitsamon video tarkastelee kunnan roolia omaishoitajan jaksamisen tukijana ja esittelee kunnan sekä omaishoitajalle tarjottavia palveluja, jotka vaihtelevat kunnittain. Seitsamo kertoo videolla mm. omaishoidontuesta ja sen saamisen kriteereistä, palvelutarpeen selvittämisestä, omaishoidettavan tilapäishoidosta sekä omaishoitajien terveystarkastuksista, kuntoutuksesta sekä vapaapäivien ja virkistyslomien pitämisestä. Hän kertoo myös kunnan tarjoamasta kotihoidosta ja tukipalveluista mm. kodin muutostöistä ja apuvälineistä. Seitsamo käsittelee myös sitä moninaista palveluvalikoimaa, mitä mm. eri sairauksiin liittyvät yhdistykset tarjoavat. Videolla kannustetaan omaishoitajia ottamaan rohkeasti yhteyttä kunnan omaishoitajien palveluista vastaavaan henkilöön.

Juristi Yrjö Mattilan videossa käsitellään niitä haasteita, joita omaishoitajille kuuluvien laillisten oikeuksien toteutumiseen voi liittyä, minkälaista oikeusturvaa omaishoitaja saa lain mukaan sekä millaista apua omaishoitajat voivat saada omaishoitoon liittyvissä lakiasioissa mm. omaishoitajayhdistysten lakineuvonnasta. Tavoitteena oli, että ihmiset osaavat ja uskaltavat hakea lakiapua viranomaispäätöksiin, jos kokevat saaneensa epäoikeudenmukaisia päätöksiä. Omaishoitajayhdistysten lakiasiantuntijat ovat lähellä ja auttavat kun on vaikeaa, jotta omaishoitaja jaksaa ja voi selvittää lakipykäläviidakossa. Videon keskeisenä sanomana on, että lakijutut voivat olla vaikeita, mutta aina kannattaa valittaa sekä pyrkiä oikaisemaan asia esim. omaishoitajaliiton lakimiehen tai julkisen puolen oikeusapumiehen avustuksella. Vaikka haasteita ja tulkintaeroja saattaa tukien sekä palveluiden haussa olla, on lakiapua saatavilla ja siihen kannattaa rohkeasti tarttua. Videossa pyrittiin käyttämään positiivista tulokulmaa ja painottamaan videon lopussa myös ilmaisen oikeusavun mahdollisuutta.

Opiskelijat saavuttivat tavoitteensa onnistuneesti, sillä videoista tuli selkeitä, sisällöllisesti ja teknisesti hyvätasoisia kokonaisuuksia, joihin on tiivistetty oleelliset asiat lyhyesti, mutta silti monipuolisesti. Kaikki videot ovat katsottavissa osoitteessa www.eska.auttaa.fi -> Työ ja omaishoito – kategorian alta.

Onnistunut projekti sai kiitettävää palautetta

Opiskelija Johanna Laine kertoo olleensa suorastaan onnellinen siitä, että sai olla mukana tässä hienossa videoprojektissa: ”Projekti oli kokonaisuudessaan aivan ”dream come true”, sillä video ja valokuva ovat minulle hyvin rakkaita välineitä. Olen opiskellut aiemmin kuvallista viestintää, valokuvausta ja tehnyt pitkän uran mediassa. Nyt sain valjastaa kuvaosaamiseni yhdessä sosionomiosaamiseni kanssa hyvän asian eli omaishoitajien tilanteen kohentamisen eteen”, Laine toteaa. Myös opiskelija Anniina Kemppainen kehuu videoprojektin olleen kokonaisuudessaan erityisen mielekäs kokemus. ”Olen aikaisemmin kuvannut melko paljon omatoimisesti ja koulun projektien kautta ollut mukana videokuvaamassa, sekä editoimassa. Nyt pääsimme vaikuttamaan hyvän asian puolesta”, Kemppainen summaa.

Laine ja Kemppainen korostavat sosionomiopiskelijoina oppineensa valtavasti projektissa omaishoitajuudesta ja sen haasteista erityisesti työssäkäynnin suhteen. He kertovat oppineensa myös paljon siitä, miten paljon mahdollisuuksia omaishoitajalla on helpottaa kuormaansa, jos vain työnantajat joustavat ja työyhteisö on empaattinen. Laine toteaa aikuiskasvatustieteissä oppimiensa työhyvinvointia ylläpitävien tekijöiden, kuten empaattisen työyhteisön ja joustavien työkäytäntöjen, todellistuneen myös omaishoitajien työssäkäyntiä helpottavina tekijöinä. ”Ymmärsimme kuinka kunnan palvelut ja omaishoitajayhdistysten hieno toiminta helpottavat omaishoitajan taakkaa, mutta omaishoitajan oikeuksia tulee myös osata vaatia, joskus laki teitsekkin. Erityisen tärkeää on kuitenkin muistaa pitää huolta omasta itsestä ja omasta hyvinvoinnista, näin omaishoidettavallakin on parempi olla”, Laine ja Kemppainen kuvailevat.

”Video on sosionomin työvälineenä erinomainen. Tämän tyyppinen videoprojekti, jonka aihepiiri liittyy sosionomin osaamiseen, kuten omaishoitajuuteen, on oiva oppimisen väline. Videoita tehdessä kertyvät niin projektiosaamisen kuin vuorovaikutuksenkin taidot projektin teemasta karttuvan tiedon ja verkostojen luomisen ohella. Käsiteltävään aihealueeseen tulee tutustua perusteellisesti ja editoidessa tietoa opitaan jäsentämään ja tiivistämään, samalla tieto myös syväopitaan. Lopputuloksena on video, joka on sekä tilaajan vaikuttamisviestinnän väline että oppimisen estradi videon katsojalle. Kuvakerronnan taidot ovat yhä visualisoituvamassa maailmassa todella oleellisia taitoja. Kuvalla voidaan välittää paitsi tietoa, myös tunteita, jolloin kuvakerronnan taitaminen voi kehittää empatiakykyä”. Nämä kaikki ovat sosionomin ydinosaa”, Laine ja Kemppainen jatkavat. Myös yhteistyö toimeksiantajan kanssa koettiin hedelmälliseksi ja saatu ohjaus riittäväksi.

”Tulos on suorastaan hämmästyttävän hieno”, kertoo Oma Tuki –hankkeen projektikoordinaattori, tutkija Mia Silfver-Kuhalampi. ”Monet yhteistyökumppanimmekin ovat ihmetelleet, miten nopeasti he saivat aikaan, kuinka laajan projektin he saivat toteutettua täysin aikataulussa ja miten hyviä videoita tuli. Meidän mielestämme yhteistyö Johannan ja Anniinan kanssa oli tosi miellyttävää ja sujuvaa. Videosarjasta on hankkeen tavoitteiden ja tiedon levittämisen kannalta valtavasti hyötyä meille ja tälle asialle”, Silfver-Kuhalampi päättää.

Taipale-Lehdon ja Bergmanin (2013) osaamistarveraportissa nostetaan esille samoja teemoja opiskelijoiden saavuttaman osaamisen ja työelämän antaman palautteen kanssa. Esimerkiksi vuorovaikutusosaaminen ja yhteistyötaidot, tiedottaminen ja viestintä erityisesti verkkoviestinnän osalta sekä kehittämisosaaminen mainitaan raportissa tärkeinä osaamisalueina tulevaisuuden ammattilaisilla. (Taipale-Lehto ja Bergman 2013, 12, 31.)

Lopuksi

Kauppinen ja Silfver-Kuhalampi korostavat, että työssäkäyvien hoivaajien tukeminen vaatii sekä hoivaa tukevia työelämäkäytäntöjä että yhteiskunnallista ja muiden toimijoiden panostusta, jotta hoivaajien arvokasta työpanosta ei menetettäisi. Omaishoitajuus tulisi nähdä ammatillista roolia ja osaamista rikastuttavana elämäkokemuksena, jonka positiivista merkitystä ei tulisi väheksyä. (Silfver-Kuhalampi 2015, 184, 189.)

Omaishoitajien työssäkäynti on myös useissa tutkimuksissa osoitettu merkittäväksi hyvinvointitekijäksi niin yksilön kuin yhteiskunnankin kannalta. Tietoisuuden lisääminen sekä työntekijöiden erilaisten elämäntilanteiden arvostaminen vahvistavat omaishoitajamyönteistä työkuultuuria. Kyse ei kuitenkaan ole aina siitä, mitä työnantajan pitää tehdä tai joustaa vaan myös siitä, mitä jokainen työyhteisön jäsen voi tehdä empaattisen ilmapiirin ja kollegiaalisen tuen osoittamiseksi. Jaksaminen on joskus yllättävänkin pienistä kannustavista teoista ja asioista kiinni.

Espoon ja Kauniaisten omaishoitajat ja läheiset ry:n koordinoimassa Oma Tuki –hankkeessa on tehty tärkeätä ja konkreettista kehittämistyötä työssäkäyvien omaishoitajien hyvinvoinnin edistämiseksi. Johanna Laineen ja Anniina Kemppaisen tuottamat videot kokoavat ansiokkaasti yhteen hankkeen tuloksia ja kertovat olennaisimpia keinoja tukea työn ja omaishoidon yhteensovittamista. Kevättalvella 2017 videot julkaistiin Espoon ja Kauniaisten omaishoitajat ja läheiset ry:n nettisivuilla osana projektin tuloksia. Videoprojekti on oiva esimerkki Laurea-ammattikorkeakoulun ja Eskan pitkäjänteisestä ja hedelmällisestä yhteistyöstä. Molemmipuolisia tuntemuksia kuvaa hyvin yhdistyksen toiminnanjohtajan Kristiina Mustakallion lausumat kiitokset:

”Erinomainen yhteistyökumppani ja laadukasta toimintaa, hyvä hyvä!”

Kaikki videot ovat katsottavissa osoitteessa www.eska.autta.fi -> Työ ja omaishoito –kategorian alta.

LÄHTEET

Espoon ja Kaunaisten omaishoitajat ja läheiset ry. 2017. Oma Tuki –hanke. Viitattu 2.2.2017. <http://www.eska.autta.fi/29>

Kaivolainen, M., Kotiranta, T., Mäkinen, E., Purhonen, M. & Salanko-Vuorela, M. (toim.) 2011. Omaishoito. Tietoa ja tukea yhteistyöhön. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino.

Kauppinen, K. & Silfer-Kuhlampi, M. (toim.) 2015. Työssäkäynti ja läheis- ja omaishoiva – työssä jaksamisen ja jatkamisen tukeminen. Helsingin yliopisto. Sosiaalitieteiden laitoksen julkaisuja 2015:12. Sosiaalipsykologia. Viitattu 31.1.2017. https://www.omaishoitajat.fi/sites/omaishoitaja.asiakas.fi/files/T%C3%B6ss%C3%A4k%C3%A4ynti%20l%C3%A4heis-%20ja%20omaishoiva%20Kaisa%20Kauppinen_o.pdf

Nykänen, N., Oinonen, K., Turtio, T. & Vesterinen, A. 2014. Ansiotyö ja omaishoito. Tietoa työnantajille. Pieksämäen omaishoitajat ry. Mikkelin seudun omaishoitajat ja läheiset ry. Lamppu-kumppanuushanke (2012–2015). Pieksämäki: Pieksäprint Oy.

Taipale-Lehto, U. & Bergman, T. 2013. Vanhuspalveluiden osaamistarve-raportti. Opetushallitus, Raportit ja selvitykset 2013:14. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy. :

Tikkanen, U. 2016. Omaishoidon arki. Tutkimus hoivan sidoksista. Väitöskirja. Helsingin yliopisto. Sosiaalitieteiden laitos. Valtiotieteellisen tiedekunnan julkaisuja 2016:5. Yhteiskuntapolitiikka. Viitattu 1.2.2017. <https://www.omaishoitajat.fi/sites/omaishoitaja.asiakas.fi/files/Omaishoidon%20arki%20Ulla%20Tikkanen.pdf>

Voutilainen, P., Kattainen, E. & Heinonen, R. 2007. Omaishoidon tuki sosiaalipalveluna. Selvitys omaishoidon tuesta ja sen vaihtelusta 1994–2006. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:28. Helsinki: Yliopistopaino.

Tuija Partio

11. LAUREA KEHITTÄMÄSSÄ ASIAKKAIDEN TERVEYSPALVELUJA YHTEISTYÖSSÄ TYÖELÄMÄN KANSSA - LÄÄKKEENMÄÄRÄÄMISEN LISÄKOULUTUKSELLA LAADUKKAITA JA JOUSTAVIA TERVEYSPALVELUJA ASIAKKAILLE

Sairaanhoitajan lääkkeenmääräminen on perusterveydenhuollon vastaanottotyön itsenäinen tehtävä, joka laajentaa sairaanhoitajan roolia asiakkaan terveydentilan määrittelystä lääkehoidon toteutukseen ja kokonaisvaltaiseen hoitoon.

Työelämässä tarvitaan tänä päivänä sekä tulevaisuudessa uudenlaista ja uudistuvaa osaamista. Kun osaamisen kehittäminen perustuu tulevaisuuden ennakointiin, tutkittuun tietoon ja vahvaan työelämän kanssa tehtävään yhteistyöhön syntyy merkittävää ja hyödyllistä osaamista sekä kehittämisvalmiuksia palvelujen uudelleenjärjestelyihin sekä työn tekemisen tapoihin. Näitä asioita on tavoiteltu kansallisessa sairaanhoitajan lääkkeenmääräämiskoulutuksessa yhteistyössä SM:n, koulutusta järjestävien ammattikorkeakoulujen sekä terveyspalveluja järjestävien kuntien kanssa.

Suomessa sairaanhoitajan lääkkeenmääräämiskoulutusta valmisteltiin vuoden 2009 syksystä alkaen Sosiaaliala- ja terveysministeriön toimeksiantosopimuksella, jossa Jyväskylän ammattikorkeakoulu (JAMK) veloitettiin kokoamaan valtakunnallinen yhteistyöverkosto ammattikorkeakouluista, yliopistoista sekä terveyskeskusten toimijoista, jotka ministeriön ohjauksessa valmistelivat tätä lisäkoulutusta.

Tämä yhteistyöverkosto laati myös kansalliset perusteet eli opetussuunnitelman koulutukselle. Ensimmäiset koulutukset aloitettiin helmikuussa 2011 Jyväskylän-, Oulun seudun- ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakouluissa. Saman vuoden syksyllä koulutuksen aloittivat Saimaan, Tampereen ja Turun ammattikorkeakoulut. Koulutusta kehitetään yhdessä ammattikorkeakouluverkoston, yliopistojen ja STM:n asiantuntijatyöryhmän kanssa.

Terveydenhuollon ammattihenkilölakiin (L 559/1994) heinäkuussa 2010 tulleen muutoksen (L 433/2010) myötä voidaan 45 opintopisteen lisäkoulutuksen suorittaneelle laillistetulle sairaanhoitajalle antaa oikeus määrätä lääkkeitä rajatusti (A 1088/2010). Myös terveydenhoitaja ja kätilö, joka on saanut laillistuksen sairaanhoitajana, voi hakeutua tähän lisäkoulutukseen ja saavuttaa tämän oikeuden. Valtioneuvoston asetuksella (A 1089/2010) säädettiin lääkkeen määräämiseen edellyttämästä koulutuksesta, lääkkeenmääräämiseen edellytyksistä, koulutuksen tavoitteista ja sisällöstä, osaamisen varmentamisesta sekä kelpoisuudesta koulutukseen. (STM 2015.) Koulutuksen suorittaneet saavat Valviralta hakemuksesta erikoispätevyyden sekä SV-tunnuksen eli yksilöintitunnuksen ja oikeuden määrätä rajatusti lääkkeitä omassa työyksikössään vastaavan lääkärin kirjallisen määräyksen mukaisesti. (VALVIRA 2012).

Tämän uudistuksen tarkoituksena on ollut edistää terveydenhuollon henkilöstön osaamisen tarkoituksenmukaista käyttöä ja näin parantaa potilaan hoitoon pääsyä sekä nopeuttaa hoidon aloittamista ja lisäksi parantaa kustannustehokkuutta (STM 2015). Useamman vuoden kokemusten perusteella tämän uuden sairaanhoitajan tehtäväkuvan avulla on voitu vapauttaa lääkärin aikaa vaativamman lääketieteellisen osaamisen tehtäviin (Heikura 2016, Kariniemi-Örmälä 2016, Vesterinen 2013). Vesterisen (2013) tekemän selvityksen mukaan sekä työntajien (Heikura, Kariniemi-Örmälä) kokemusten mukaan asiakkaiden kannalta vaikuttavinta on se, että lääkkeenmääräämishoitaja nopeuttaa vastaanotolle pääsyä ja vähentää jonotusaikaa. Lääkärit saavat keskittyä potilaisiin, joiden pitääkin päästä lääkärille. Selvityksessä sekä haastatteluisia selvisi, että lääkkeenmääräämishoitajiin ollaan erittäin tyytyväisiä. Sekä lääkärit että asiakkaat ovat antaneet hoitajille hyvää palautetta ja lisäksi on ilmennyt selvästi havaittavaa arvostusta lisääntyneestä osaamisesta. Sairaanhoitajien keskinäinen konsultointi on myös merkittävästi lisääntynyt niissä terveydenhuollon yksiköissä, joissa lääkkeenmääräämishoitajat työskentelevät. Luottamus osaamiseen on syntynyt näyttöjen kautta ja potilassuhteet ovat parantuneet kokonaisvaltaisemman hoidon ansiosta. Lisäksi lääkärit kokevat olevansa ohjaajina yhä varmempia. (Heikura 2016, Kariniemi-Örmälä 2016, Vesterinen 2013.) Myös useat kansainväliset tutkimukset osoittavat, että sairaanhoitajan lääkkeenmääräämisestä on vaikuttavia kokemuksia ja se on lisännyt sekä kustannus- että toiminnan tehokkuutta (Vallimies-Patomäki 2016).

Tarvittava lääkkeenmääräämisen osaaminen hankitaan työn ohessa noin kahtena päivänä kuukaudessa yli vuoden kestävässä koulutuksessa, jonka lisäksi koko koulutuksen ajan harjoitellaan potilaan kliinistä tutkimista ja lääkkeenmääräämistä omalla työpaikalla vastuulääkäriohjaajan kanssa. Koulutukseen osallistuminen

edellyttää työnantajalta suurta panostusta ja kiinteää yhteistyötä järjestävän oppilaitoksen kanssa. Kliininen harjoittelu lääkärin ohjauksessa on koettu erityisen tärkeäksi oppimisessa ja yhteistyö lääkärin kanssa on edistänyt uudenlaisen työnjakomallin oppimista ja käyttöönottoa (STM 2015).

Koulutettavat sairaanhoitajat opiskelevat farmakologian ja reseptiopin osuuden yliopiston järjestämänä EQF 8-tasoisena koulutuksena eli farmakologian osuus on saman laajuinen kuin lääkärin kandidaatin tutkinnossa. Muu opiskeltava aines opiskellaan asiantuntijalääkäreiden ja hoitotyön kouluttajien toteuttamana. Koulutuksessa saavutettu osaaminen varmistetaan standardoitujen kliinisten potilaskokeiden eli OSCE:n (Objective structured clinical examination) ja tapauspäiväkirjojen avulla. Nämä potilaskokeet järjestetään oppilaitoksessa hoitotyönopettajatyöparin toimesta. Koulutuksen lopuksi järjestettävä kirjallinen loppukoe, kuten pääsykoekin on valtakunnallinen, sillä näin varmistetaan koulutuksen sekä siinä syntyneen osaamisen tasalaatuisuus maassamme (vrt. A 1089/2010).

Laurea-ammattikorkeakoulu on ollut ainoana eteläsuomalaisena korkeakouluna mukana verkostossa kehittämässä tätä vaativaa koulutusta. Ensimmäinen koulutus Laureassa alkoi tammikuussa 2013 yhteistyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Itä-Suomen yliopiston kanssa. Koulutukseen aloitti 19 opiskelijaa Uudenmaan ja Kymenlaakson alueelta. Tällä hetkellä Laureassa on koulutuksessa jo neljäs ryhmä ja seuraavaan toteutukseen haetaan parhaillaan opiskelijoita. Laureasta valmistuneet rajatun lääkkeenmääräämisoikeuden saaneet sairaanhoitajat toimivat kuten muutkin Suomessa valmistuneet terveysasemilla ja virka-ajan ulkopuolisissa yleislääkäripäivystyksessä, omassa vastaanottotyössä pitkäaikaissairaiden omahoitajana tai terveysasemilla omaa itsenäistä ajanvarausvastaanottotyötä hoitaen (Heikura 2016, Kariniemi-Örmälä 2016, Vallimies-Patomäki 2016.)

Tällä hetkellä Suomessa on valmistunut lähes 300 rajatun lääkkeenmääräämisoikeuden saavuttanutta hoitajaa, joista 263 hoitajalle VALVIRA on myöntänyt rajatun lääkkeenmääräämisoikeuden vuoden 2017 tammikuun loppuun mennessä. Muun muassa Keski-Suomessa ja Etelä-Karjalassa on panostettu hoitajavetoisten palveluiden kehittämiseen hyödyntäen lääkkeenmääräämishoitajien osaamista. Tämä uudistus helpottaa lääkäreiden työpaineita ja parantaa hoidon saatavuutta. Myös Espoon ja Järvenpään kaupunkien terveyspalveluissa koulutuksen saaneet sairaanhoitajat ovat olleet kehittämässä terveyspalveluja yhä kokonaisvaltaisempaan suuntaan. Koulutuksessa saavutettu osaaminen on ollut laaja-alaisempaa kuin työnantajat siltä odottivat ja siitä on hyötynyt koko työyhteisö. Työntajien sekä koulutettavien odotukset koulutukselle ovat olleet osaamisen ja asiantunteumuksen kehittyminen, tehtävien uudelleen järjestely sekä jonojen purku terveysasemilla. Tähän tavoitteeseen sairaanhoitajan lääkkeenmääräämiskoulutus on vastannut erittäin hyvin. (Heikura 2016, Kariniemi-Örmälä 2016.)

Yhteenvetona voidaan todeta, että edellä mainittujen selvitysten ja korkeakoulujen kokemusten sekä työnantajien palautteen mukaan tämä sairaanhoitajan tehtävänkuvaa laajentava ja urakehitystä tukeva koulutus on onnistunut saavuttamaan sille kuuluvan arvostuksen ja luottamuksen asiakkaiden, koulutettavien sekä muun terveydenhuollon henkilöstön joukossa. Tämän koulutuksen suorittaneiden hoitajien johtaminen asettaa myös haasteen esimiehille ja toimintakulttuurille, jotta lääkkeenmääräämistä ja oireenmukaista hoitoa voidaan toteuttaa turvallisesti ja vaatimusten mukaisesti (STM 2015).

Laurea-ammattikorkeakoulussa tämä säännelty lisäkoulutus on tuotteistettu ja se toteutetaan yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston kanssa. Koulutettavilta ja kouluttajilta kerättyjen tietojen mukaan tämä koulutus vastaa tulevaisuuden osaamisvaateisiin ja siinä saavutettu osaaminen on siirrettävissä suoraan käytäntöön sairaanhoitajan ja terveydenhoitajan vaativaan työhön sekä terveyspalvelujen kehittämiseen. Haasteena onkin tulevaisuudessa järjestää täydennyskoulutusta jo koulutuksen suorittaneille tavoitteena yhä laaja-alaisempi osaaminen tulevassa SOTE-uudistuksessa.

LÄHTEET

Heikura Marjo (2016) Asiantuntija Espoon terveysasemilla. Suullinen tiedonanto 24.10.2016.

Kariniemi-Örmälä Kristiina (2016) Järvenpään kaupungin terveyden edistämisen johtaja. Suullinen tiedonanto 31.10.2016.

L 559/1994 Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä. Luettu 9.1.2016. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940559>

L 433/2010 Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta.

A 1088/2010 Sosiaali- ja terveysministeriön asetus lääkkeen määräämisestä. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101088>

A 1089/2010 Valtioneuvoston asetus lääkkeen määräämisen edellyttämästä koulutuksesta. Luettu 9.1.2016 <http://www.finlex.fi/fi/laki/smur/2010/20101089>

STM (2015) Työnjakoa uudistamalla nopeammin hoitoon ja joustavuutta palveluihin. Selvitys rajatun lääkkeenmääräämisen toteutumisesta ja kehittämisehdotukset. Rajatun lääkkeenmääräämisen asiantuntijaryhmä. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2015:49.

Vallimies-Patomäki Marjukka (2016) STM:n neuvotteleva virkamies. Suullinen esitys Laureassa 25.8.2016

VALVIRA (2012) Rajatun lääkkeenmääräämisoikeuden hakuohjeet sairaanhoitajille. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. Luettu 10.2.2017 http://www.valvira.fi/terveydenhuolto/ammattioikeudet/hakemusohjeet/sairaanhoitajan_rajattu_laakkeenmaaramisoikeus.

Vesterinen Marja-Leena (2013) Reseptihoitaja nopeuttaa palvelua- tutkimus rajatun lääkkeenmääräämisoikeuden saaneiden hoitajien tehtävistä, työnjaosta lääkäreiden ja muun henkilöstön kanssa sekä vaikutuksista terveydenhuollon kustannustehokkuuteen. Luettu 9.1.2017 <http://www.kaks.fi/sites/default/files/Reseptihoitaja%20nopeuttaa%20palvelua.pdf>

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Sirpa Reilio (toim.)

UUTTA LUOMASSA - SOSIAALI- JA TERVEYSALAN OPISKELJAT YHTEISTYÖN JA PALVELUIDEN KEHITTÄJINÄ

Laurea haluaa ottaa tulevaisuuden haasteet vastaan. Kaikki Suomessa olevat suuret muutosprosessit kaipaavat kehittämiseen suuntautuvia, joustavia, uudistusintoisia hoitajia, sosionomeja ja fysioterapeutteja.

Tähän julkaisuun on koostettu kirjoituksia opiskelijoiden ja opettajien LbD (= Learning by Developing) osallistumisista. Näitä kaikkia on tehty tiiviisti yhdessä työelämän kanssa. Tulevat työntekijät ovat jo koulutuksen aikana alansa kehittäjiä ja uudistajia.